

فرهنگ ۲۲
شهر

گزارش
اجرای طرح

سراپرده

در محلات پایلوت شهر تهران

بهمن ۹۸ لغایت اسفند ۹۹

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

گزارش اجرای طرح سرای تجربه در محلات پایلوت شهر تهران

بهمن ۹۸ لغایت اسفند ۹۹

فهرست مطالب

مقدمه.....	۸
۱. الزامات قانونی اجرای طرح	۱۰
۲. اهداف طرح	۱۱
۳. گام‌های اجرایی پیش‌بینی شده در مرحله پایلوت	۱۲
۴. تحلیل وضعیت موجود ۵ محله پایلوت؛ ارزشیابی مشارکتی و تحلیل ذی‌نفعان کلیدی	۱۷
۵. آموزش برنامه‌ریزی مشارکتی به اعضای شورای برنامه‌ریزی	۲۱
۶. پایش و ارزشیابی؛ تجارب و درس آموخته‌ها.....	۲۲
۷. گزارش اقدام سرای محله‌های منتخب در اجرای پایلوت طرح سرای تجربه.....	۲۳
۸. جمع بندی	۷۷
۹. برنامه سرای تجربه در سال ۱۴۰۰.....	۷۹
۱۰. ضمائم.....	۸۲

مقدمه

در جهان امروز، توسعه‌ی اجتماعی اقتصادی منجر به کاهش رشد جمعیت و افزایش سن امید به زندگی در سطح جهانی شده است، به طوری که انتظار می‌رود به تدریج وزن جمعیت عمده از گروه‌های سنی جوان به گروه‌های سنی بالا منتقل شود.

در گذشته تعداد اندکی از افراد به سنین کهولت و پیری می‌رسیدند، اما در جهان کنونی پیشرفت‌های فناوری و دسترسی عمومی به سطح قابل قبولی از بهداشت باعث شده تا افراد سال‌های بیشتری عمر کنند و مرگ آن‌ها در سنین بالاتری اتفاق افتد، در نتیجه در حال حاضر افراد بیشتری می‌توانند سنین پیری را تجربه نمایند. از طرف دیگر از آن جایی که تقریباً تمامی کشورهای دنیا دوره‌ی باروری بالا را پشت سر گذاشته و یا در حال گذار از آن هستند، طبیعتاً تعداد افراد بیشتری نسبت به گذشته به مرحله پیری می‌رسند. در نتیجه تعداد افراد سالخورده‌ی جوامع رو به افزایش گذاشته است و در حال حاضر جمعیت بسیاری از کشورها رو به سالخوردگی می‌رود.

بررسی ساختار جمعیتی کشور نیز ما حاکی از آن است که جمعیت کشور در حال پیر شدن است، در حال حاضر از کل جمعیت تقریباً ۸۵ میلیون نفری کشور، چیزی بیش از چهار میلیون و هشتصد هزار نفر بیش از ۶۵ ساله هستند، که درصد قابل توجهی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند (مرکز آمار ایران، سرشماری ۱۳۹۵). در این میان جمعیت سالمندان در شهر تهران نیز رو به افزایش گذارده است و این موضوع لزوم برنامه‌ریزی‌های جدی و تدابیر عملیاتی در این زمینه را ضروری می‌سازد. بر اساس آمار سرشماری سال ۱۳۹۵، از کل جمعیت حدود ۸ میلیون و ۶۹۳ هزار و ۷۰۶ نفری شهر تهران، ۱ میلیون و ۱۰۸ هزار و ۴۳۴ نفر، سالمند هستند، بر همین اساس چیزی در حدود ۱۲،۷۵ درصد از جمعیت کلانشهر تهران را سالمندان تشکیل می‌دهند.

نگاهی به جدول زیر می‌تواند تصویری دقیق‌تر از وضعیت سالمندی تهران، را ارائه دهد:

تعداد سالمندان شهر تهران	کل	زن	مرد
۶۰-۶۴ سال	۳۷۵۷۶۵	۱۸۹۷۰۸	۱۸۶۰۵۷
۶۵-۶۹ سال	۲۶۷۱۲۱	۱۳۵۸۷۹	۱۳۱۲۴۲
۷۰-۷۴ سال	۱۸۹۵۴۱	۹۵۶۸۴	۹۳۸۵۷
۷۵-۷۹ سال	۱۳۱۰۰۷	۶۵۴۰۷	۶۵۶۰۰
۸۰-۸۴ سال	۸۷۸۶۲	۴۲۴۵۲	۴۵۴۱۰
۸۵-۸۹ سال	۴۱۸۱۱	۲۱۸۰۰	۲۰۰۱۱
۹۰-۹۴ سال	۱۵۳۹۷	۸۰۹۹	۷۲۹۸
۹۵-۹۹ سال	۲۵۹۲	۱۴۹۰	۱۱۰۲
۱۰۰ سال و بیشتر	۳۶۴	۲۱۹	۱۴۵
کل جمعیت سالمند شهر تهران (روستایی و شهری)	۱/۱۱۱/۴۶۰	۵۶۰/۷۳۸	۵۵۰/۷۲۲
کل جمعیت سالمند نقاط شهری تهران	۱/۱۰۸/۴۸۵	۵۵۹/۳۳۳	۵۴۹/۱۵۲

جدول شماره ۱: وضعیت سالمندی در شهر تهران^۱

با در نظر گرفتن جمعیت فعلی سالمندان از یکسو و پیش‌بینی افزایش جمعیت سالمندان در سال‌های آتی، لازم است تدابیری در مورد این گروه اندیشیده شود تا بتوان هرچه بیشتر، پیش‌شرط‌های مربوط به سالمندی موفق را فراهم کرد. لازم است که تمام متولیان مرتبط در بخش خصوصی، عمومی و دولتی به‌گونه‌ای حرکت کنند که سیاست‌های موجود مناسب این گروه‌های سنی باشند و آنان را به عنوان عضوی مهم و فعال از جامعه لحاظ نماید. یکی از مهم‌ترین الزاماتی که می‌بایست توسط متولیان مدیریت شهری دنبال شود، تحقق زیرساخت‌های اجتماعی مناسب به منظور جلب مشارکت و حضور حداکثری سالمندان به مثابه شهروندانی فعال و مشارکت‌جو می‌باشد. در همین زمینه یکی از اقدامات در راستای سیاست‌های موجود شهرداری تهران در حوزه سالمندی و شهر دوستدار سالمند، اجرای طرح «سرای تجربه» در سطح محله‌ها است. این طرح به‌گونه‌ای پیش‌بینی شده است که بستری برای مشارکت و توانمندی سالمندان به خصوص در گروه سالمندان جوان فراهم نماید.

سرای تجربه برند و ارزشی است که به سرای محلاتی که در راستای تلاش عوامل و مجریان مجموعه‌های مذکور برای اصلاح فرآیندها با چشم انداز ایجاد بستر تبادل تجربه و پاسخگویی به نیازهای خاص سالمندان فعالیت می‌نمایند، اهدا می‌گردد. در این سرا تأکید بر حضور حداکثری سالمندان ساکن محله در فعالیتهای اجتماعی پیش‌بینی شده با همراهی اعضای خانواده، دوستان و... همگام با دیگر اعضای جامعه می‌باشد. همچنین اصلاح برنامه‌ها و فرآیندهای اجرایی به نحوی است که از یک سو از ظرفیت افراد سالمند در تمامی خانه‌ها، کانون‌ها و اقدامات محله‌ای بهره‌گیری شود و از سوی دیگر زیر مجموعه‌های سرای محله پاسخگوی نیازهای آموزشی، اجتماعی، فرهنگی، ورزشی و تفریحی سالمندان باشند.

براساس تصویب ستاد شهر دوستدار سالمند، مقرر بود این برنامه، در سال ۱۳۹۸ در ۵ محله به صورت پایلوت اجرا و پس از ارزیابی اثربخشی آن در نیمه دوم سال ۱۳۹۹ با در نظر گرفتن شاخص‌های مختلفی از جمله جمعیت سالمند محله، میزان مشارکت‌پذیری سالمندان و خانواده‌ها، ظرفیت‌ها و امکانات سطح محله و... در سطح ۲۲ محله از مناطق ۲۲گانه اجرایی شود؛ لیکن باتوجه به همه‌گیری ویروس کرونا که محدودیت‌های بسیاری را برای اجرای طرح با سرعت و شرایط مناسب برای گروه هدف آن یعنی سالمندان (که از جمله گروه‌هایی با آسیب‌پذیری بیشتر می‌باشند) ایجاد نمود، اجرای مرحله پایلوت طرح تا انتهای سال ۱۳۹۹ به طول انجامید.

۱. الزامات قانونی اجرای طرح

مصوبه شهر دوستدار سالمند - ماده ۱- بند ز: به استناد بندهای دوم (۲)، چهارم (۴)، پنجم (۵) ماده هفتاد و یکم (۷۱) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۰۳/۰۱ و اصلاحات بعدی آن و راهبرد چهارم سند طرح جامع شهر تهران مصوب ۱۳۸۶/۰۹/۰۵ و با توجه به نیازمندی‌های جامعه سالمندان و ضرورت برآوردن و تسهیل شرایط و امکانات مناسب جهت این قشر از جامعه، شهرداری تهران موظف است با هماهنگی و همکاری سایر دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و مشارکت عموم شهروندان به ویژه جامعه سالمندان اقدامات به شرح ذیل را معمول نماید.

ز- مشارکت و حمایت جهت راه‌اندازی مراکز و مجتمع‌های فرهنگی، ورزشی و اجتماعی ویژه سالمندان.
برنامه پنج ساله سوم شورای اسلامی شهر تهران - ماده شصت و هشتم (۶۸): شهرداری موظف است به منظور بهبود شاخص‌های سلامت شهری بر اساس برنامه عملیاتی و شاخص‌هایی که تا پایان سال اول برنامه تدوین و در قالب لایحه به شورا ارائه می‌نماید، نسبت به توسعه محیط‌های حامی سلامت با تاکید بر عوامل تعیین کننده سلامت شهری و ارتقاء مسئولیت‌پذیری اجتماعی، از طریق همکاری در استقرار نظام خدمات جامع سلامت شهری با مشارکت دستگاه‌های دولتی مربوطه، بخش خصوصی، شرکت‌های دانش‌بنیان در حوزه سلامت، سازمان‌های مردم‌نهاد و انجمن‌های علمی اقدام نماید.

۲. اهداف طرح

هدف اصلی:

ارتقاء سلامت اجتماعی و روانی سالمندان شهر تهران

اهداف فرعی:

- بستر سازی سالمندی فعال در میان شهروندان
- ارتقاء ارتباطات، انتقال تجربیات و تعامل بین نسلی
- تغییر نگرش جامعه به فرآیند سالمندی
- هم افزایی محلی و ارتقاء مشارکت اجتماعی در فعالیتهای اجتماعی
- ترویج فرهنگ کار داوطلبانه در بین سالمندان
- ارتقاء سطح نشاط اجتماعی و کاهش انزوای اجتماعی در میان سالمندان
- ایجاد حس پذیرش اجتماعی و حس تعلق در سالمندان
- ارتقاء مهارت‌های فردی و اجتماعی متناسب با نیازهای سالمندی
- ارتقاء سطح سلامت جسمانی و روانی سالمندان شهر تهران

۳. گام‌های اجرایی پیش‌بینی شده در مرحله پایلوت

۳-۱. برگزاری جلسات توجیهی

پس از طراحی و نگارش برنامه «سرای تجربه» و دریافت نظرات و پیشنهادات شرکای اجتماعی برنامه، جلسات توجیهی با حضور ذی‌نفعان طرح در سطح محله‌ها برگزار شد. شرکای اجتماعی برنامه:

- ستاد شهر دوستدار سالمند
- سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه سالمندی
- مراکز علمی، دانشگاهی و مطالعاتی فعال در حوزه سالمندی
- ادارات کل، سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران
- ستاد راهبری مرکزی ساماندهی مشارکت‌های اجتماعی در محله‌ها (مدیریت محله)
- معاونت امور اجتماعی و فرهنگی مناطق ۲۲گانه
- سرای محله‌ها (تمامی ارکان و زیرمجموعه‌ها)
- کانون‌های اجتماع محور محلی

۲-۳. تشکیل تیم تسهیلگری

یکی از ضرورت‌های به‌ثمر رسیدن طرح‌های اجتماع‌محور، همکاری، هم‌افزایی و مشارکت میان تمام ذی‌نفعان طرح در جهت اجرای هرچه مؤثرتر طرح است. بر همین اساس و هم‌زمان با اجرای گام نخست طرح یعنی برگزاری جلسات توجیهی، تیم تسهیلگری در تمامی محله‌های پایلوت آغاز به کار کرد.

اهم وظایف تیم تسهیلگر:

۱. بررسی و تحلیل وضعیت موجود در سرای محله‌ها پیش از تشکیل شورای برنامه‌ریزی
۲. تحلیل ذی‌نفعان
۳. جلب مشارکت و تسهیل ارتباط ذی‌نفعان با یکدیگر
۴. بررسی وضعیت پایه محله‌ها و تسهیل فرآیند طراحی اهداف اختصاصی هر محله بسته به پتانسیل‌ها و نیازها
۵. برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای ذی‌نفعان، مبتنی بر سرفصل‌ها
۶. تسهیل فرآیند تدوین شاخص‌های پیش و ارزیابی مشارکتی در هنگام طراحی برنامه اقدام در محله‌ها هدف
۷. تسهیل طراحی برنامه اقدام

۳-۳. تشکیل تیم ارزیاب

باتوجه به اجرای طرح در مرحله پایلوت و لزوم پایش مداوم، تیم ارزیاب تشکیل و متناسب با نتایج پایش‌های دوره‌های تغییرات لازم را شناسایی و برای تحقق این تغییرات در گام‌های بعدی اقدام نمود.

اهم وظایف تیم ارزیاب:

۱. تدقیق خط پایه جهت مشخص کردن پیشرفت در مقابل وضعیت قبل از مداخله (داده‌های پایه از وضعیت گروه هدف، سایر ذی‌نفعان، سرای محله‌های پایلوت)
۲. تحلیل و ارزیابی فرآیند اجرای طرح و اثرات برنامه‌ها و اقدامات انجام شده
۳. ارزیابی و بررسی مصوبات شوراهای برنامه‌ریزی محله‌ها بر اساس تطابق با هدف کلی و اهداف اختصاصی و جزئی
۴. ارزیابی و بررسی میزان تحقق برنامه‌های اقدام با توجه به اهداف کلی و جزئی و چارچوب تعیین شده برای طرح
۵. مشخص کردن افراد تحت تاثیر پروژه و نوع تاثیرات بر گروه‌های مختلف
۶. آسیب‌شناسی و تحلیل چرایی عدم تحقق برنامه‌های اقدام مطابق با شاخص‌های پیش‌بینی شده
۷. ارائه راهکارها و پیشنهادات جهت بهبود یا اصلاح طرح

۴-۳. تشکیل شورای برنامه‌ریزی و توسعه

شورای برنامه‌ریزی و توسعه به منظور هماهنگی و تصمیم‌گیری در امور برنامه‌ریزی سرای تجربه، نظارت بر شیوه اجرا، ارزیابی و ارزشیابی فرآیند اجرا در تمامی سرای محله‌های منتخب تشکیل گردید.

اعضای شورا:

۱. مدیر اداره سلامت منطقه
۲. مدیر اداره اجتماعی و فرهنگی ناحیه
۳. مسئول دبیرخانه ستاد مدیریت محله در منطقه
۴. یکی از اعضای شورایاری محله
۵. مدیر محله
۶. مسئول خانه سلامت محله
۷. دبیر کانون سالمندان محله
۸. دبیر کانون پزشکان محله
۹. یک نفر به عنوان نماینده تشکل‌های غیردولتی فعال در زمینه مسائل سالمندی
۱۰. یک نفر از خبرگان و کارشناسان دانشگاهی در مسائل سالمندی

۳-۵. آموزش پرسنل

با توجه به اهمیت و حساسیت موضوع سالمندی، و خط‌مشی سرای تجربه در تغییر رویکرد گروه ذی‌نفعان و مجری در موضوع سالمندی و ابعاد آن و همچنین تغییر رویکرد دست‌اندرکاران در شناخت نیازها و حساسیت‌های سالمندان، دوره‌های آموزشی در دو بخش پیش از شیوع کرونا (به صورت حضوری) و پس از آن (به صورت مجازی) برگزار شد.

ذی‌نفعان آموزش

۱. اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه سرای تجربه
۲. نیروهای اجرایی سرای محله
۳. کادر آموزشی سرای محله

موضوعات	عناوین دوره	ردیف
فرصت‌ها، چالش‌ها، اولویت‌ها، موسسات ارائه دهنده خدمت، وظایف شهرداری و سازمانها، شاخص‌های شهر دوستدار سالمند	سالخوردگی جمعیت در تهران	۱
در حوزه برنامه‌ریزی و آموزش (در جلسه نخست شورای برنامه‌ریزی و توسعه سرای تجربه)	نیازها و اولویت‌های سالمندان	۲
اصول و راهنمای عملی سالمندی سالم و بازنشستگی موفق و فعال، تغییرات دوره سالمندی، اصول ساده شاد زیستن، ملاحظات سفر در دوره سالمندی، باورهای غلط در دوران سالمندی، پیری زودرس، ازدواج مجدد سالمندان، اصول خانه داری در دوران بازنشستگی و سالمندی، داغ‌بندی دوران سالمندی، مراقبت‌های پوستی	سازگاری با دوران بازنشستگی و سالمندی	۳
تکریم و منزلت سالمندان، ارتباط موثر با سالمندان همراه با افت عملکرد، اختلال شناختی و سالمندان سالم	اصول ارتباط با سالمندان	۴

جدول شماره ۲: عناوین دوره‌های آموزشی پرسنل

ردیف	عناوین دوره	موضوعات
۱	آشنایی با تجارب موفق جهانی در زمینه پروژه‌های سالمندی محلی	آشنایی با تجارب موفق جهانی کمک می‌کند تا به واسطه ایده گرفتن، خلاقیت و ابتکار و نوآوری چاشنی موضوعات فعالیت‌ها شود. البته این موضوع عطف به در نظر گرفتن شرایط موجود به صورت بومی شده در عمل استفاده خواهد شد. آشنایی با سمن‌های فعال در این حوزه، آشنایی با تجارب پروژه‌های محلی شهرداری شهرهای مختلف، آشنایی با روش‌های اطلاع‌رسانی و جذب مخاطب مؤثر از جمله مواردی است که در این گام اجرایی خواهد شد
۲	فنون جلب مشارکت حساس به سالمندان	سالمندان یکی از گروه‌های مشارکت‌جو هستند؛ لیکن همواره روش‌هایی اعم از نحوه اطلاع‌رسانی مؤثر برای سالمندان؛ انتخاب واژه‌های صحیح جهت معرفی کار؛ نوع موضوعات انتخابی، استفاده از رویکردهای برنامه‌ریزی مشارکتی و استفاده از رویکردهای معطوف به نظریه فعالیت؛ نوع بازخورد دادن به آنان و بسیاری از موارد دیگر وجود دارد که می‌تواند جلب مشارکت مؤثرتر را موجب شود.
۳	اهمیت گروه و چيستی کار گروهی	کار گروهی موفق عموماً یکی از حلقه‌های مفقود شده در کارهای مشارکتی است که به‌رغم بدیهی بودن، پیچیدگی‌های زیادی دارد؛ آشنایی با گروه و اهمیت آن و همچنین چيستی و چگونگی کار گروهی ذیل سرفصل‌هایی مثل گروه، مراحل تشکیل گروه، تقسیم نقش، ارزیابی درون گروهی از جمله موضوعاتی است که نیاز است پیرامون آن آموزش‌هایی ارائه شود.
۴	برنامه‌ریزی مشارکتی	تدقیق داشته‌ها و پتانسیل‌ها و تعیین نیازها و مشکلات، هدف‌گذاری مشارکتی، اولویت‌بندی، ترسیم گانت چارت، طراحی برنامه اقدام همگی جزو مواردی است که لازم است یک آشنایی نسبی با آن وجود داشته باشد تا برنامه‌ریزی مشارکتی مؤثر انجام شود.
۵	کار با فضای مجازی و موبایل‌های هوشمند برای سالمندان	بسته به نیاز و کمبودی که در این زمینه وجود دارد آموزش تدقیق و اجرایی خواهد شد
۶	آشنایی با کار داوطلبانه و فواید آن برای سالمندان	آشنایی با الفبای داوطلبی، اصول آن و همچنین فواید و آثار آن بر ارتقای سلامت اجتماعی، روانشناختی و جسمی افراد سالمند

جدول شماره ۳: عناوین کارگاه‌های گروه تسهیلگری

۳-۶. تعیین برنامه‌های سرای تجربه

شورای برنامه‌ریزی و توسعه پس از فراگیری آموزش‌های لازم با همراهی تسهیلگر و پس از اجرای مراحل ظرفیت‌سنجی و نیازسنجی، برنامه‌های اقدام را متناسب با ظرفیت‌ها، داشته‌ها، نیازها و سلائق و علائق سالمندان محله طراحی کردند. از سوی دیگر علاوه بر طراحی برنامه‌های سرای محله، طرح ویژه‌هایی در سطح همه محله‌های پایلوت و یک طرح ویژه مشترک توسط شورای برنامه‌ریزی و توسعه طراحی شده است که در سال ۱۴۰۰ اجرا خواهد شد.

۳-۷. مناسب‌سازی سرای محله‌های پایلوت

در دوران شیوع ویروس کرونا و در پی آن، تعطیلی سرای محله‌ها فرصت مغتنمی به منظور مناسب‌سازی سرای محله‌های منتخب با هدف تسهیل در دسترس پذیری خدمات سرای محله برای سالمندان پیش آمد، در همین راستا بر مبنای استانداردهای تعیین شده، مناسب‌سازی سرای محله‌های دریان نو، اکباتان، امیرآباد، آرامنه و شهید غیوری در دستور کار قرار گرفت.

۴-۷. پایش و ارزیابی فعالیت‌های سرای تجربه

یکی از اقداماتی که به منظور اجرای هرچه بهتر این طرح، مورد توجه قرار گرفت، تاکید بر مدیریت دانش، پایش مداوم در طی اجرا و ارزیابی و بازنگری طرح پس از یک سال اجرا بوده است. در ادامه این گزارش روند اجرای طرح و چگونگی تحقق هر یک از مراحل پیش گفته در محلات پایلوت طرح، ارائه شده است.

۴. تحلیل وضعیت موجود ۵ محله پایلوت؛ ارزشیابی مشارکتی و تحلیل ذینفعان کلیدی

بررسی خط پایه یکی از مهمترین فاکتورها در ارزیابی اثربخشی هر طرح به شمار می رود. بر همین اساس در گام نخست، وضعیت موجود یا همان خط پایه^۱ مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به وضعیت موجود در هر محله هدف گذاری مناسب آن صورت پذیرفت، همچنین در طول اجرا و پس از پایان آن، اهم خروجی‌ها، نتایج و تأثیرات حاصل شده مورد توجه قرار گرفت. به همین دلیل یکی از مراحل مهم در طرح سرای تجربه، تعیین خط پایه بوده است که بر اساس آن طراحی فعالیت‌ها و برنامه اقدام کار ویژه هر یک از محله‌های پایلوت تدقیق گردید و فرایند پایش و ارزشیابی متناسب با تغییرات حاصل شده، قابل رؤیت است.

منظور از این مورد آن است که وضعیت پایه فعلی در مورد موضوع مورد انتظار چیست و بسته به زمان در اختیار، موضوع طرح و منابع موجود، چه اهدافی می‌تواند مورد توجه باشد. بدون مشخص کردن وضعیت پایه، ارزشیابی طرح بسیار دشوار است چراکه اندازه‌گیری تغییرات و رسیدن به خروجی‌ها/ برون دادها و نتایج مورد انتظار درهاله‌ای از ابهام قرار می‌گیرد؛ لیکن با تدقیق آن می‌توان پیشرفت را در مقابل وضعیتی که قبل از مداخله حاکم بود رصد کرد (برنامه توسعه سازمان ملل متحد، ۲۰۰۹: ۶۹).

در همین راستا فرایند تحلیل وضعیت موجود محله‌ها پایلوت در دو بخش زیر انجام شده است، که به تفکیک ارائه خواهد شد:

- ارزشیابی مشارکتی
- تحلیل ذینفعان کلیدی

ارزشیابی مشارکتی

ارزیابی و تحلیل وضعیت موجود به شیوه مشارکتی به منظور دنبال کردن اهداف زیر:

- افزایش اثربخشی
- تصمیم‌سازی

در فرآیند ارزیابی مشارکتی دست‌اندرکاران کلیدی به عنوان افراد مطلع اصلی طرح، در وضعیت فعال قرار گرفتند.

شرایط به وجود آمده در اثر همه‌گیری ویروس کرونا و وجود ارتباطات اجتماعی در حداقل سطح ممکن؛ مانع استفاده از تکنیک‌های متفاوت ارزیابی مشارکتی همانند نقشه‌کشی‌ها و مدل‌سازی‌ها، گفت و گوهای عمیق، گروه‌های کانونی^۲ و ... بود؛ با این حال با استفاده از روش‌هایی همانند مطالعه اسنادی، مشاهده، گفت و گو عمیق و نیمه ساختاریافته، ارزیابی (مشارکتی در تیرماه ۱۳۹۹) انجام پذیرفت.

1. Base line
2. Focus Group

۴-۲. تحلیل ذی‌نفعان^۱

ذی‌نفعان؛ افراد، سازمان‌ها، نهادها و گروه‌هایی را شامل می‌شود که به دلایل مستقیم یا غیرمستقیم به پروژه یا برنامه مشخصی مربوط هستند یا به آن علاقه دارند. در میان ذی‌نفعان (اعم از ذی‌نفعان، ذی‌مدخلان، دخیلان) ممکن است انواع تناقض، تضاد و درگیری منافع وجود داشته باشد. برای موفقیت در هر برنامه‌های ضروری است در مرحله نخست تمامی ذی‌نفعان آن شناسایی شوند. در بسیاری از برنامه‌ها به ویژه برنامه‌های اجتماع‌محور، چنانچه ذی‌نفعان به‌درستی شناسایی نشوند، این موضوع سبب کنار گذاشتن افراد، نهادها و سازمان‌ها شده و از آغاز برنامه، تبعیض آشکار یعنی نادیده گرفتن رخ می‌دهد. یکی از رویکردهای اساسی در طرح سرای تجربه فراهم نمودن زمینه‌های همکاری همه ذی‌نفعان با تغییر رویکرد و همسویی در تعریف اقدام، در دستیابی به اهداف طرح است. تحلیل ذی‌نفعان اقدامی است که حداقل ۴ هدف زیر را محقق می‌کند:

- شناسایی ذی‌نفعان، ذی‌مدخلان، دخیلان
- توصیف چند و چون و کم و کیف آن‌ها
- تعیین شیوه‌های جلب مشارکت آن‌ها
- تعیین روابط بین آن‌ها و پاسخ به این سؤال که آن‌ها چگونه می‌توانند در بهترین حالت به اجرای پروژه کمک کنند.

تحلیل ذی‌نفعان می‌تواند باعث بهبود مداخلات و افزایش مشارکت گردد، یک ابزار مدیریتی در سیاست‌گذاری است و همچنین ابزاری مهم برای پیش‌بینی تعارض (تعارض منافع) و یافتن راه‌هایی برای کاهش تنش است. به همین دلیل در طرح حاضر نیز به عنوان بخشی از تحلیل وضعیت موجود مورد توجه بوده است. در این مرحله، شناسایی تمام گروه‌ها یا افرادی که به واسطه اجرای یک پروژه یا فعالیت یک موسسه یا رخداد و یا یک واقعه تحت تأثیر قرار می‌گیرند یا اثرگذار می‌شوند؛ انجام پذیرفت. تسهیلگران از گام نخست و برای شناخت و تحلیل وضع موجود با استفاده از روش‌های مختلف زیر به شناسایی دست‌اندرکاران متنوع و مختلف طرح پرداختند. تمامی دست‌اندرکاران بنا بر موضوع طرح به شیوه‌های مختلف، در دو سطح میانی و خرد دسته‌بندی شدند. فرایند تحلیل ذی‌نفعان در طرح سرای تجربه:

۴-۲-۱. شناسایی ذی‌نفعان مختلف

شناخت ذی‌نفعان فقط دانستن عنوان آن نیست، شناخت ذی‌نفعان مقدمه مشارکت آن‌هاست. همواره نیاز است که اطلاعات جزئی از وظایف، توانایی‌ها، میزان پاسخگویی، اندازه و سطح مشارکت، شیوه نمایندگی و تصمیم‌گیری آن‌ها داشته باشیم.

در این مرحله، شناسایی تمام گروه‌ها یا افرادی که به واسطه اجرای یک پروژه یا فعالیت‌های یک موسسه یا رخداد یک واقعه تحت تأثیر قرار می‌گیرند یا اثرگذار می‌شوند؛ انجام می‌پذیرد. تسهیلگران از گام نخست و برای شناخت و تحلیل وضع موجود با استفاده از روش‌های مختلف زیر به شناسایی ذی‌نفعان متنوع و مختلف طرح پرداختند.

شرح	روش شناسایی
همفکری با کارفرمای طرح (اداره کل سلامت) از طریق شناسایی ذینفعان مختلف از نهادهای اجرایی در سطح میانی و محلی، گروه هدف طرح، نماینده دانشگاه‌ها، انجمن‌ها و تمامی افراد و گروه‌هایی که از طرح و روند آن تا حدودی مطلع بودند.	همفکری
از افراد مطلع در محلات هدف، درباره اسامی و سایر موارد اطلاعات لازم دریافت شد.	افراد مطلع
از خود ذینفعانی که تاکنون شناسایی شده بودند، سایر ذینفعان احتمالی مورد پرسش و شناسایی قرار گرفتند.	خود ذینفعان
مطالعه عمیق شیوه‌نامه در فرآیند طرح به طور پیوسته و به ویژه هنگام بررسی آن برای ویرایش و اصلاح با توجه به شرایط پیش‌آمده انجام شد.	مطالعه منابع مکتوب

جدول شماره ۴: شیوه‌های مشارکتی به کار رفته در فرآیند شناسایی ذینفعان

۴-۲-۲. دسته‌بندی ذینفعان

ذینفعان مختلف بنا بر موضوع طرح به شیوه‌های مختلف دسته‌بندی می‌شوند. برای مثال دسته‌بندی زیر یکی از انواع دسته‌بندی‌هاست:

- سن / جنس / وضعیت مالی: مانند زنان، مردان، جوانان یا سالمندان، فقرا یا افراد غنی و افراد در ارتباط با آنان.
- محل زندگی: ساکنان روستا، ساکنان شهر؛ در این جا ساکنان به ویژه سالمندان ۵ محله هدف مورد نظر می‌باشند.
- فاصله با موضوع: نزدیک به موضوع یا در مقابل دور به موضوع.
- مالکیت: در این طرح می‌توان مالکیت معنوی و متعاقب آن گروه هدف یعنی سالمندان را در نظر داشت و همچنین از منظر حقوقی نیز ذینفعانی که مسئولیت‌های مرتبط در محله، ناحیه یا منطقه را برعهده دارند.
- کارویژه‌ها یا وظایف: کسانی که در سطوح مختلف وظایف کاری‌شان مربوط به حوزه سالمندی است.
- اندازه: برای رسیدن به شهر دوستدار سالمند؛ باید به محله دوستدار سالمند و سرای محله به عنوان محل حضور و فعالیت کانون سالمندان در محله توجه نماییم.
- زمان: نسل‌های گذشته، حال و آینده؛ در این طرح نیز ارتباط بین نسلی یکی از اهداف اختصاصی و مورد توجه می‌باشد.

در این طرح، با توجه به ویژگی‌ها و شرایط، تیم تسهیلگری تمامی ذی‌نفعان طرح را در دو سطح میانی و خرد دسته‌بندی نمود.

۴-۲-۳. تحلیل ذی‌نفعان طرح

تحلیل ذی‌نفعان به این معنی است که تصمیم بگیریم چه کسانی در میان آنان می‌توانند مثبت‌ترین و یا منفی‌ترین تاثیر را روی فعالیت‌ها داشته باشند؟ کدام‌یک از آن‌ها بیشتر از سایرین تحت تاثیر این فعالیت قرار می‌گیرند؟ و این‌که چگونه باید با گروه‌های مختلف ذی‌نفعان با درجات متفاوت علاقه و تاثیر، همکاری نمود؟ تحلیل ذی‌نفعان طرح، در جدول مربوطه (رابطه، اهمیت و نفوذ) انجام شده است. جمع‌آوری اطلاعات از طریق مشاهده و گفت و گوهای نیمه‌ساختاریافته عمیق به صورت حضوری و مجازی انجام شده است.

- رابطه: رابطه ذی‌نفعان با موضوع مشخص می‌شود
 - اهمیت: به نقش ذی‌نفعان در وضعیت فعلی طرح می‌پردازد.
 - نفوذ: به توان تصمیم‌گیری ارتباط دارد، هر چه قدرت دست‌اندرکار بیشتر باشد، نفوذ آن بیشتر است.
- برای امتیازدهی به شاخص‌های اهمیت و نفوذ از صفر تا ۵، وضع موجود ملاک قرار می‌گیرد. در نهایت نیز در نمودار ماتریس جایگاه ذی‌نفعان بر اساس اهمیت و نفوذ مشخص شده است و در ادامه نیز توضیحات مربوطه برای هر محله مورد توجه قرار گرفته است.

۵. آموزش برنامه‌ریزی مشارکتی به اعضای شورای برنامه‌ریزی (طراحی اقدامات خرد مشارکتی و طراحی برنامه اقدام سرای تجربه)

یکی از اهداف در گام نخست اجرای طرح سرای تجربه، آشنایی اعضای شورای برنامه‌ریزی با روند برنامه‌ریزی مشارکتی و اجرای مؤثر در شورای برنامه‌ریزی سرای تجربه بوده است. به همین منظور آموزش‌هایی در این زمینه به اعضای شورای برنامه‌ریزی داده شد و حاصل آن به صورت عملیاتی دو خروجی درخور توجه بود؛

- طراحی اقدامات خرد مشارکتی

- طراحی برنامه اقدام سرای تجربه محله‌ها پایلوت

هدف از طراحی اقدامات خرد مشارکتی آن بود که یک تمرین عملیاتی در یک سطح بسیار کوچک صورت پذیرد و در گام بعد به واسطه اجرای آن نوعی از اعتمادسازی و تقویت انسجام محقق شود. هدف از طراحی برنامه اقدام سرای تجربه محله‌ها پایلوت نیز آن بود که برای ماه‌های آینده سرای تجربه بداند که به دنبال رسیدن به چه اهدافی خواهد بود و چه نقشه راهی را دنبال خواهد کرد.

۶. پایش و ارزشیابی؛ تجارب و درس آموخته‌ها

پایش و ارزشیابی^۱، یکی از اجزاء اصلی هر اقدام و برنامه است و نقشی اساسی در تحقق نتایج ایفا می‌کند و از این رو می‌بایست حتماً به بحث پایش و ارزشیابی آن توجه شود (برنامه توسعه سازمان ملل متحد، ۲۰۰۹: ۸۱). پایش و ارزشیابی چندین هدف را دنبال می‌کند و به همین دلیل در طرح حاضر نیز نقشی کلیدی داشته است. به صورت کلی می‌توان گفت که پایش، امکان انجام فعالیت‌های زیر را در طرح حاضر فراهم کرد:

- تجزیه و تحلیل وضعیت موجود
- مشخص نمودن موفقیت‌ها و دلایل آن‌ها
- مشخص نمودن مشکلات، موانع و دلایل آن‌ها
- تصمیم‌گیری در مورد منابع انسانی، مادی و فیزیکی
- اندازه‌گیری پیشرفت فعالیت و تنظیم و تعدیل فعالیت‌های آینده
- یافتن روش‌ها و الگوهای مناسب در اجرای فعالیت‌ها و به کار بستن آن‌ها در برنامه‌ها و پروژه‌های آینده
- قضاوت کردن
- توسعه دانش

فرایند پایش در تمام طول طرح جریان داشته و بنابر ماهیت آن در محدوده زمانی اجرای طرح مورد توجه بوده است و ارزشیابی نیز به صورت دوره‌ای مورد دقت و توجه قرار داشته است.

۷. گزارش اقدام سرای محله های منتخب در اجرای پایلوت طرح سرای تجربه

محلات پایلوت اجرای طرح سرای تجربه در مرحله نخست در جدول ذیل آمده است که در ادامه به تفصیل به چگونگی اجرای طرح در هر یک از محله های مذکور خواهیم پرداخت.

ردیف	منطقه	محله	جمعیت ۶۰ تا ۶۴	جمعیت ۶۵ ساله و بالاتر
۱	۲	دریان نو	۲۵۶۷	۸۳۳
۲	۵	اکباتان	۳۸۰۵	۶۶۲۴
۳	۶	امیرآباد	۱۶۲۲	۳۵۷۴
۴	۷	ارامنه	۱۳۱۳	۲۸۷۸
۵	۲۰	شهید غیوری	۳۴۰	۲۲۶۵۹

جدول شماره ۵: محلات پایلوت اجرای طرح سرای تجربه در مرحله نخست

۱-۷. سرای محله دریان نو

تحلیل وضعیت موجود

به منظور تحلیل وضعیت موجود در نخستین گام، خط زمان اجرای طرح در محله دریان نو مورد بررسی قرار گرفت که در جدول زیر آمده است.

تاریخ	فعالیت	توضیحات
زمستان ۱۳۹۸	برگزاری جلسه توجیهی طرح سرای تجربه با دست‌اندرکاران طرح	جلسه توجیهی با حضور مدیرکل سلامت، معاون امور اجتماعی و فرهنگی منطقه ۲، مدیر سلامت منطقه ۲، مدیر محله، مسئول خانه سلامت محله، مدیر اجتماعی ناحیه، دبیر کانون سالمندان محله و ... در سرای محله دریان نو با هدف معرفی و ارائه توضیحات در خصوص ابعاد طرح برگزار شد.
زمستان ۱۳۹۸	برگزاری جلسه توجیهی طرح سرای تجربه با کانون سالمندان	جلسه توجیهی با حضور با حضور مسئول خانه سلامت محله، مدیر محله، دبیر کانون سالمندان و اعضای فعال کانون سالمندان محله در سرای محله دریان نو به منظور معرفی طرح و جلب مشارکت اعضای کانون سالمندان در اجرای طرح برگزار شد.
زمستان ۱۳۹۸	برگزاری جلسه آموزشی	جلسه آموزشی با حضور دکتر دلبری به عنوان مربی با هدف، مسئول خانه سلامت محله، مدیر محله، مدیر اجتماعی ناحیه، مدیر اداره سلامت منطقه، اعضای شورایی، دبیر کانون سالمندان، ... با هدف ارائه آموزش‌های لازم به منظور شناخت ابعاد و نیازهای دوره سالمندی برگزار شد.
زمستان ۱۳۹۸	مناسب‌سازی	مناسب‌سازی سرویس بهداشتی، مناسب‌سازی ورودی ساختمان

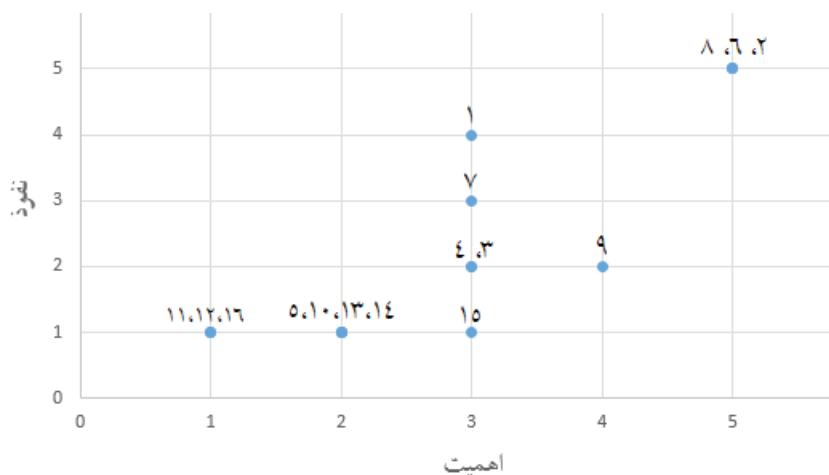
جدول شماره ۶: خط فرایند اجرای طرح در محله دریان نو (زمان برداشت: تابستان ۱۳۹۹)

پس از بررسی وضع موجود از نظر خط زمان فرایند اجرای طرح، تحلیل ذی‌نفعان در محله آغاز شد.

سطح	شماره	سمت و رتبه ذی‌نفع	رابطه	اهمیت (۵-۰)	نفوذ (۵-۰)
محله (منطقه و ناحیه)	۱	معاونت امور اجتماعی و فرهنگی منطقه ۲	ابلاغ شیوه نامه به تمامی واحدهای زیرمجموعه، فراهم نمودن زمینه بهره برداری حداکثری از ظرفیت‌های سطح منطقه	۳	۴
	۲	مدیر اداره سلامت منطقه ۲	اطلاع‌رسانی و معرفی "سرای تجربه" در سطح منطقه، ارائه گزارش‌های ماهانه، فصلی و سالانه به اداره کل سلامت، تلاش به منظور جذب حداکثری سالمندان سطح محله، نظارت بر حسن اجرای برنامه‌ها مطابق با شیوه نامه ابلاغی، جلب مشارکت فعالان دولتی، غیر دولتی و دواطلب حوزه سالمندی	۵	۵
	۳	مدیر اداره اجتماعی و فرهنگی ناحیه	ابلاغ برنامه به تمامی خانه‌های ذیل ادارات در سرای محله‌ها منتخب، در اختیار قرار دادن ظرفیت‌های آموزشی، کالبدی و ... به سرای محله‌ها منتخب به منظور اجرای برنامه‌های سرای تجربه	۳	۲
	۴	مسئول دبیرخانه ستاد مدیریت محله منطقه ۲	ابلاغ برنامه به مدیران محله‌ها منتخب، نظارت بر عملکرد کادر اجرایی سرای محله‌ها	۳	۲
	۵	معاونت عمران منطقه ۲	همکاری و پیشبرد عملیات مناسب‌سازی ساختمان سرا برای سالمندان	۲	۱
گرد (محله)	۶	مدیر محله دریان‌نو	تشکیل شورای برنامه‌ریزی و توسعه سرای تجربه در محله، اختصاص فضا و ظرفیت مناسب به برنامه‌های سرای تجربه، اطلاع‌رسانی و معرفی سرای تجربه به مخاطبان	۵	۵
	۷	شورایاری محله دریان‌نو	شناسایی و جلب ظرفیت‌های محلی مرتبط با برنامه و بهره‌مندی از ظرفیت‌ها، مشارکت در جلسات و کارگاه‌های آموزشی در طول اجرای برنامه، مناسب‌سازی سرای محله ویژه سالمندان	۳	۳
	۸	مسئول خانه سلامت محله دریان‌نو	اطلاع‌رسانی و معرفی "سرای تجربه" در سطح محله، تلاش به منظور جذب حداکثری سالمندان سطح محله، جلب مشارکت فعالان دولتی، غیر دولتی و دواطلب حوزه سالمندی	۵	۵
	۹	دبیر کانون سالمندان دریان‌نو	دعوت از سالمندان سرا و مرتبط با سرا جهت فعالیت‌های خلاقانه و داوطلبانه	۴	۲
	۱۱	دبیر کانون پزشکان دریان‌نو	آموزش‌های طب سالمندی و اقدامات پایش سلامت سالمندان	۲	۱
	۱۲	نماینده جهاد دانشگاهی دانشگاه شهید بهشتی	انتقال دانش و تجربیات میان دانشگاه و گروه‌های مرتبط با سالمندی در محله	۱	۱
	۱۳	نماینده تشکل غیردولتی حوزه سالمندی	فعال کردن همه اقشار سالمندان، اطلاع‌رسانی و آموزش به سایر گروه‌ها درباره موضوع سالمندی	۱	۱
	۱۴	نیروهای اجرایی سرای محله دریان‌نو	مناسب ساختن فضای سرای محله از جهات گوناگون برای سالمندان - تکریم و پذیرش سالمندان	۲	۱
	۱۵	کادر آموزشی سرای محله دریان‌نو	نیازسنجی و اجرای آموزش‌های سالمندی	۲	۱
	۱۶	سایر سالمندان محله دریان‌نو	مشارکت در برنامه‌های سرای تجربه، استفاده از امکانات سرای تجربه	۳	۱
	۱۷	رسانه‌های اجتماعی محله دریان‌نو	برقراری ارتباط و اطلاع‌رسانی میان همه گروه‌های محله	۱	۱

جدول شماره ۷: تحلیل ذی‌نفعان محله دریان‌نو - (زمان برداشت: تابستان ۱۳۹۹)

اعداد مربوط به نقطه های رسم شده در نمودار ماتریس مربوط به شماره ردیف دست اندرکار مربوطه بوده که در جدول ذیل مشخص شده است.

اطلاعات و مشاهدات در محله دریان نو نشان می دهد، دست اندرکاران کلیدی طرح در وهله اول اداره سلامت منطقه است که از اهمیت و نفوذ بالاتری برخوردار بوده و بعد از آن مدیریت محله بیشترین نفوذ را داراست و شورایاری و معاونت امور اجتماعی و فرهنگیدر رده بعدی قرار دارند. حدود ۳۰٪ (۱، ۲، ۶، ۷ و ۸) در دسته پیش برندگان طرح هستند که هم علاقه و هم قدرت کافی دارند تا با کمک شان باعث موفقیت فعالیت ها شوند (و یا آن که برعکس کاملاً آن را از مسیر خارج کنند). ۲۵٪ نیز به طرح اهمیت داده، به آن علاقه داشته ولی قدرت تأثیرگذاری آنان کم است (۳، ۴، ۹ و ۱۵) و در دسته مدافعان طرح به حساب می آیند. نزدیک ۴۴٪ جزو بی تفاوتان طرح به حساب می آیند (۵، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۶) که نه علاقه ای به کار دارند و نه قدرتی برای تأثیرگذاری روی آن.

آموزش برنامه ریزی مشارکتی

به منظور آن که برنامه ریزی مشارکتی در محله دریان نو محقق شود، سلسله جلسات آموزشی حضوری و آنلاین برای اعضای شورای برنامه ریزی گذاشته شد و پس آن تلاش شد تا به واسطه دو اقدام یعنی طراحی اقدام خرد مشارکتی و همچنین طراحی برنامه اقدام این مهم به صورت عملیاتی مورد توجه قرار گیرد. محله دریان نو ۳ اقدام خرد مشارکتی پیشنهادی را طراحی نمود که پس از همفکری انجام شده با این محله بنا شد که یک اقدام به شرح ذیل در فاز اجرا مورد دقت و توجه قرار گیرد.

فرم اقدام خرد مشارکتی سرای تجربه در محله دریان نو

عنوان: آشتی با طبیعت

موضوع کار پیشنهادی :

برگزاری کلاس‌های آموزشی آنلاین و یا حضوری با رعایت پروتکل‌های بهداشتی از طریق کارشناسان فضای سبز مناطق و نواحی شهرداری و تجربه سایرین (استاد دانشگاه، کارشناسان و افرادی که تجربی در این زمینه کار کرده‌اند)، سپس سالمندان با مشارکت دوستان، هم‌محله‌ای‌ها، فرزندان، نوه‌ها و ... در باغچه جلوی منازل و باغچه‌های بوستان‌های محله و ... می‌توانند اقدام به باغبانی و گل‌کاری کنند. در طی فرآیند یادگیری باغبانی و کشاورزی پایدار و سازگاری با محیط زیست شهری، سالمندان مباحث مرتبط در حوزه حفظ محیط زیست را فرا گرفتند و درباره آن حساس می‌شوند.

در این فرایند اداره اجتماعی شهرداری ناحیه امکانات لازم برای اجرایی طرح را در اختیار مشارکت کنندگان قرار می‌دهد.

فرآیند اجرای طرح:

- تشکیل کارگروه طرح در سرای تجربه
- گفتگو و هماهنگی با اداره اجتماعی شهرداری ناحیه برای در اختیار گرفتن امکانات مورد نیاز و فضای مناسب انتخاب مکان مناسب
- فراخوان طرح و اطلاع‌رسانی درباره آن
- ایجاد زمینه مشارکت اهالی محله از نسل‌های مختلف
- حضور در فضای مجازی و تولید محتوای مجازی
- آموزش طرح برای اهالی
- برنامه‌ریزی برای انواع کشت در کارگروه
- **مهم‌ترین دستاوردها و خروجی‌های این طرح**
- ایجاد علاقه به کاشت و حفظ گیاهان
- ارتقا دانش جامعه به منظور حفظ و نگهداری از محیط زیست به وسیله ارائه نکات آموزشی و پدیدار شدن آنها در جامعه
- تولید پکیج باغبانی ویژه سالمندان
- ایجاد زیبایی محیطی و بصری
- ایجاد حس نشاط و شادمانی و کاهش استرس در اثر ارتباط با گیاهان متنوع
- به دست آوردن محصولات سالم از کاشت سبزیجات
- آموزش نگهداری از گل‌ها و گیاهان به کودکان توسط سالمندان (تقویت ارتباط بین نسلی)
- کاشت، داشت و برداشت در باغچه‌ها و فضاهای عمومی با مشارکت نسل‌های مختلف مردم
- امکان فروش گیاهان و سبزیجات تولید شده به وسیله صفحات وب و نرم افزارها
- امکان تولید و فروش کمپوست (کود گیاهی)
- ثبت تجربیات زیسته طی فرآیند اجرا به صورت وبلاگ، پادکست و کتابچه
- **مدت زمان پیشنهادی اجرای این فعالیت**
- حدود ۳ تا ۶ ماه
- **ویژگی‌های متمایز و مهم این فعالیت**
- خلاقیت و مبتکرانه بودن
- برقراری ارتباط بین نسلی
- برندسازی برای سرای تجربه محله

طراحی برنامه اقدام سرای تجربه محله دریان نو

• چشم انداز

در ۵ سال آینده محله ما سالمندانی شاد، فعال، توانمند و پرنشاط دارد که امید به زندگی و همچنین کیفیت زندگی شان افزایش داشته است.

• بیانیه مأموریت

ما بسترسازی سالمندی فعال و شاد در میان سالمندان و کشف و بهره‌گیری از توانمندی‌های پنهان ایشان است که از طریق مشارکت و فعالیت پویا و مستمر در میان این گروه و ارتباط و تعامل با دیگر گروه‌های سنی و انتقال تجربیات بین نسلی انجام می‌شود.

• هدف کلی

«بستر سازی سالمندی فعال در میان سالمندان در ارتباط با سرای محله»

• اهداف اختصاصی

۱. ترویج فرهنگ کار داوطلبانه و ارتقا مشارکت سالمندان گروه هدف در سرای محله در ۳۰٪ سالمندان مرتبط با سرا

۲. ارتقا ارتباطات، انتقال تجربیات و مهارت‌ها و تعاملات بین نسلی در میان ۳۰٪ از سالمندان در ارتباط با سرا

۳. ارائه خدمات پیشگیرانه بهداشتی و سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی ۳۰٪ سالمندان در ارتباط با سرا در راستای پیشگیری از بیماری‌ها

• افق زمانی

۶ ماه

• مخاطبین

عموم سالمندان محله بویژه سالمندان عضو کانون سالمندان سرای محله دریان نو

• محدوده جغرافیایی

محله دریان نو

• مجری

اعضای شورای برنامه‌ریزی و اعضای کانون سالمندان

• مزیت تعاملی و رقابتی

همراهی و همکاری اعضای شورای برنامه‌ریزی با یکدیگر، جدیت و پیگیری مدیر محله

• چالش‌ها

۱. کمبود امکانات اطلاع‌رسانی

۲. وضعیت همه‌گیری کرونا

۳. کمبود منابع مالی و امکانات

۴. عدم حضور سالمندان در سرا به دلیل وضعیت شیوع ویروس کرونا

برنامه اقدام محله دریان نو

اهداف اختصاصی شش ماهه اول	ترویج فرهنگ کار داوطلبانه و ارتقا مشارکت سالمندان گروه هدف در سرای محله
شاخص	مشارکت حداقل ۳۰ درصد سالمندان مرتبط با سرای محله در کارهای داوطلبانه
خروجی	مشارکت اعضای کانون سالمندان و جلب مشارکت سایر اهالی سالمند محله
فعالیت تعریف شده	برگزاری کارگاه آموزشی فرشبافی با تدریس یک از سالمندان داوطلب جمع آوری اقلام موردنیاز افراد کم برخوردار توسط اعضای کانون سالمندان پخت نذری در یک مناسبت توسط اعضای کانون سالمندان و توزیع میان افراد کم برخوردار
ذی‌نفعان	اعضای کانون سالمندان - سرای محله دریان نو
تیم کاری	شهردار ناحیه ۶، مدیر اداره اجتماعی و فرهنگی ناحیه، مدیر محله، مسئول خانه سلامت، شورایاران، دبیر کانون سالمندان اعضای کانون سالمندان و سایر کانون‌های سلامت محله، مشاور روانشناسی سرای محله، مددکار سرای محله
اهداف اختصاصی شش ماهه اول	ارتقا ارتباطات، انتقال تجربیات و مهارت‌ها و تعاملات بین نسلی
شاخص	مشارکت ۳۰ درصد سالمندان مرتبط با سرا و خانواده‌هایشان در گروه‌های مجازی و برنامه‌های سرا
خروجی	تشکیل و فعالیت در گروه‌های مجازی اجرای طرح نهال کاری احداث بوستان جهاندیدگان
فعالیت تعریف شده	هماهنگی با شهرداری ناحیه برای تهیه نهال احداث بوستان جهاندیدگان توسط شهرداری ناحیه و معاونت امور اجتماعی و فرهنگی منطقه تبلیغات و جلب مشارکت اعضای خانواده سالمندان مرتبط با سرا تشکیل گروه‌های مجازی تهیه محتوای گروه‌های مجازی
ذی‌نفعان و دست‌اندرکاران	شورایاری، شهرداری ناحیه، سرای محله، اداره امور اجتماعی و سلامت منطقه، خانه سلامت، خانواده سالمندان عضو کانون، سایر سالمندان محله
تیم کاری	شهردار ناحیه، شورایاران، مدیر اداره اجتماعی و فرهنگی ناحیه، مدیر محله، مسئول خانه سلامت، دبیر کانون سالمندان
اهداف اختصاصی شش ماهه اول	ارائه خدمات پیشگیرانه بهداشتی و سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی سالمندان مرتبط با سرا در راستای پیشگیری از بیماری‌ها
شاخص	دریافت خدمات پیشگیرانه بهداشتی و سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی توسط حداقل ۳۰ درصد سالمندان مرتبط با سرا
خروجی	برنامه سلامت و تغذیه برنامه مشاوره و سلامت روان برنامه تست سلامتی
فعالیت تعریف شده	پیدا کردن بانک اطلاعاتی افراد سالمند در ارتباط با سرای محله بارگذاری محتوای تغذیه و پزشکی در گروه‌های مجازی اجرای برنامه کتابخوانی و حافظ خوانی و خاطره گویی برگزاری جلسات فردی و گروهی روانشناسی و مشاوره برگزاری کلاس ورزش سالمندی اجرای برنامه تست سلامت
ذی‌نفعان و دست‌اندرکاران	اداره کل سلامت و اداره سلامت منطقه، مسئولان و اعضای کانون سالمندان، سرای محله دریان نو، خانه سلامت، سایر سالمندان محله
تیم کاری	مدیر محله، نماینده اداره سلامت منطقه، مسئول خانه سلامت، مشاور روانشناسی سرای محله، مددکار اجتماعی سرای محله، دبیر کانون سالمندان

جدول شماره ۸: برنامه اقدام محله دریان نو

اعضای شورای برنامه ریزی سرای تجربه محله دریان نو

سطح	سمت و رتبه ذی نفع	نام و نام خانوادگی
میانی (منطقه و ناحیه)	مدیر اداره سلامت منطقه	خانم حاجیلو
	مدیر اداره اجتماعی فرهنگی ناحیه	خانم هاشمی
خرد (محله)	مدیر محله	خانم واعظیان
	شورایار محله	آقای متولیان
	مسئول خانه سلامت محله	خانم سلامت منش
	دبیر کانون سالمندان	خانم فردا کبری
	نماینده دانشگاه (جهاد دانشگاهی دانشگاه علوم پزشکی ایران)	آقای نافع
	فعال حوزه سالمندی	خانم سرآبادانی

نگاهی کلی بر پایش و ارزشیابی محله دریان نو

تغییرات منفی	تغییرات مثبت و دستاوردها (اسفند ۱۳۹۹)	خط پایه (تیر ۱۳۹۹)	محله
تمامی تغییرات در محله دریان نو مثبت بود و تغییر منفی رخ نداد.	<ul style="list-style-type: none"> مدیر محله تغییر کرد و مدیر جدید بسیار همراه طرح است. مدیر اجتماعی جدید بسیار همراه طرح است. مدیر سلامت منطقه حضور پررنگی در طرح پیدا کرد. اعضای دیگر شورایی به طرح پیوستند. دبیر کانون سالمندان با طرح همراه شد. جلسات شورا با انرژی و نظم قابل توجهی برگزار شد. درک مفهوم و اجرای فرایند برنامه‌ریزی مشارکتی در سطح مطلوبی اتفاق افتاد. نماینده دانشگاه در شورا مشخص شد و با جدیت بسیاری در جلسات حضور پیدا کرد. مسئول خانه سلامت جدیت و پیگیری بیشتری انجام داد. اقدامات مناسب‌سازی (نصب هندریل در راهروها و آسانسور، لغزش‌گیر در ورودی ساختمان و ...) برنامه اقدام نوشته شد. 	<ul style="list-style-type: none"> مدیر محله با طرح همراه نبود و در زمان کرونا آن را نشدنی می‌دانست. جدیتی برای انجام طرح وجود نداشت. نماینده سازمان‌های مردم‌نهاد حضور نداشت. نماینده دانشگاهی حضور نداشت. دبیر کانون سالمندان طرح را نشدنی می‌دانست. شورایی همراهی بسیار خوبی داشت. مناسب‌سازی تا حدی انجام شده بود. اختلافات داخلی بین مدیر محله و مسئول خانه سلامت وجود داشت. به دلیل مشکلات مدیریتی و مالی مدیر محله استعفا داد. مدیر اجتماعی ناحیه تغییر کرد تغییرات رخ داده، سرعت کار را گرفت. مدیر اداره سلامت منطقه همکاری و توجه کافی را به طرح نداشتند. 	دریان نو

جدول شماره ۹: پایش و ارزشیابی سرای تجربه محله دریان نو

نگاهی به جلسات مجازی شورای برنامه‌ریزی سرای تجربه محله دریان نو

با توجه به شرایط بوجود آمده به واسطه شیوع پاندمی کرونا و حضور افراد سالمند در شورای برنامه‌ریزی هر محله، تسهیلگران طی گفت و گو و هم‌اندیشی با اعضای شورای برنامه‌ریزی، ساز و کاری را برای برگزاری جلسات و پیشبرد فرآیند طرح، در فضای مجازی مشخص نمودند.

در تمامی محلات پایلوت علاوه بر گفت و گوهای طی هفته در گروه واتس‌آپ، جلسات آموزشی و برنامه‌ریزی شورای برنامه‌ریزی در پلتفرم‌های دیگری (با توجه به شرایط و امکانات) برگزار شده است و محله دریان نو نیز در این زمینه استثناء نبوده است.

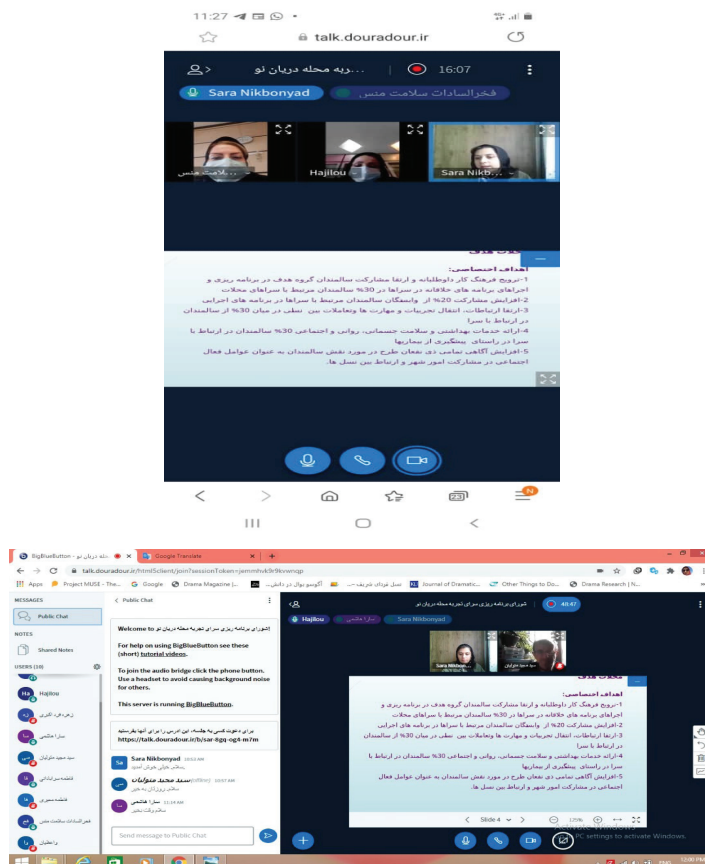
در محله دریان نو جلسات شورای برنامه‌ریزی به صورت مجازی برگزار شد. علاوه بر آن بخشی از جلسات تسهیلگر با ذی‌نفعان طرح نیز در فضای مجازی انجام شد.

در گروه واتس‌آپ نیز در مراحل مختلف تعامل خوبی با اعضا شکل گرفت که اهم فعالیت‌های انجام شده از قرار زیر است:

- ایجاد ارتباط و تعامل اعضای شورا با یکدیگر به ویژه با افرادی که در مراحل بعدی به شورا اضافه شدند.
- اطلاع‌رسانی‌های گوناگون
- اعلام زمان و مکان جلسات مجازی در پلتفرم دورادور
- اعلام دستور جلسات
- به اشتراک گذاری صورت‌جلسات و عکس‌های جلسات مجازی
- به اشتراک گذاری محتواهای تولید شده توسط اعضای شورا در جلسات
- جلب مشارکت افراد برای گفتگو پیرامون موضوعات مطروحه
- به اشتراک گذاری فایل‌های آموزشی و مقالات و تبادل نظر
- جمع‌آوری نظرات اعضا و جلب مشارکت افراد در خصوص مراحل گوناگون برنامه‌ریزی مشارکتی

محلّه	تعداد جلسات مجازی	تعداد اعضای حاضر و فعال در شورای برنامه‌ریزی
دریان نو	۲ جلسه مجازی در واتس‌آپ ۴ جلسه تصویری در پلتفرم دورادور	به طور میانگین ۸ نفر حاضر و ۶ نفر فعال

جدول شماره ۱۰: جلسات مجازی شورای برنامه‌ریزی سرای تجربه محلّه دریان‌نو

جلسه ارزیابی در پایان سال ۱۳۹۹

تاریخ برگزاری: ۱۷ اسفند ۱۳۹۹

محل برگزاری: سرای محله دریان نو

اعضای حاضر در جلسه: مدیر کل سلامت، معاون امور اجتماعی و فرهنگی منطقه ۲، شهردار ناحیه ۶ منطقه ۲؛ مدیر اداره سلامت منطقه ۲؛ دبیر شورایاری محله؛ عضو شورایاری؛ مددکار سالمندان مستقر در سرای محله؛ مدیراداره اجتماعی فرهنگی ناحیه؛ مدیر محله دریان نو؛ تسهیلگر طرح سرای تجربه در محله؛ مدیر تیم تسهیلگری و دیگر ذی نفعان، دست‌اندرکاران و مجریان طرح.

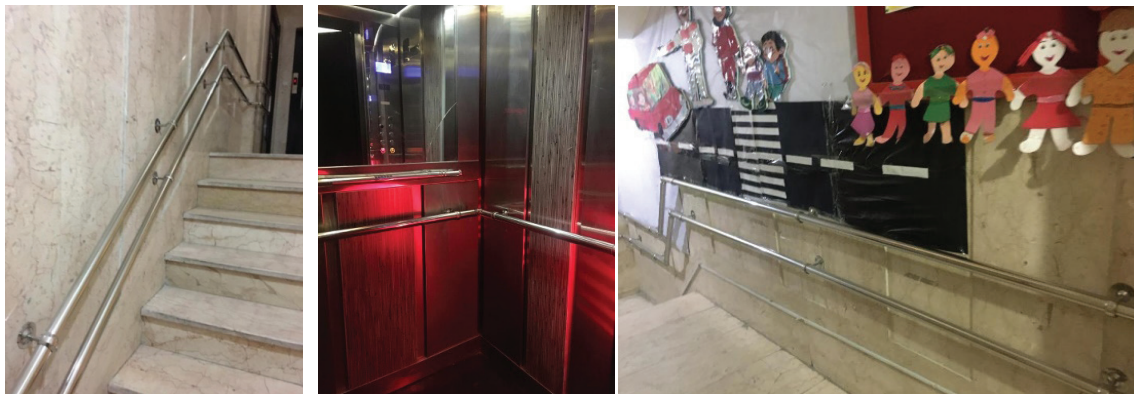
موارد مطروحه:

- بررسی اقدامات و گام‌های اجرایی و برنامه آینده در سرای تجربه
- لزوم طراحی برنامه‌ها و بهره‌مندی از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های محلی در راستای برندسازی طرح
- پیش‌بینی اقدامات در راستای تغییرات کالبدی و همچنین تغییر در روح حاکم بر فضای سرای محله با توجه به اهداف و رویکردهای سرای تجربه
- توجه به فراهم نمودن زمینه‌های ارتباطات گروه‌های سالمندی (همسالان) دیگر نسل‌ها
- تعریف نقش فعال ویژه سالمندان محله (به‌عنوان ارائه دهنده و دریافت کننده خدمت)

مناسب‌سازی محله سرای دریان نو

اجرای اقدامات مناسب‌سازی به منظور تسهیل در دسترسی و بهره‌مندی سالمندان از سرای محله بر اساس استانداردهای مصوبه مناسب‌سازی شهری

فضاسازی محله سرای دریان نو

طراحی منشور، جملات آموزشی و انگیزشی، تصاویر در فضاسازی داخلی سرای محله همسو با اهداف و رویکرد سرای تجربه

تجارب و درس آموخته ها

- نظارت و بررسی طرح از طرف اداره کل و برگزاری جلسه مستقل برای این محله سبب شد که سرعت پیشبرد تغییرات در این محله بسیار زیاد شود و جبران تأخیر پیش آمده صورت پذیرد.
- نفوذ مدیر سلامت منطقه بر اجرای طرح بسیار زیاد بود و در نقطه ای که نظارت و اراده حداکثری را بر اجرای مؤثر طرح قرار دادند، مهم ترین تغییرات صورت پذیرفت.
- مدیر محله می تواند نقشی کلیدی در این زمینه ایفا کند و تعویض مدیر محله توانست تغییرات کلیدی را منجر شود.
- تهیه بانک اطلاعاتی از سالمندان محله توسط خانه سلامت می تواند اقدامی درخور توجه به منظور عضوگیری شورا و تقویت حضور سالمندان باشد.
- در محله هایی مانند دریان نو که بدنه مردمی و تشکل های مدنی قوی وجود ندارد نیاز است که طرح با تأکید بیشتری از جانب بدنه اداری در مراحل اولیه پیش رود.

۲-۷. سرای محله اکباتان

تحلیل وضعیت موجود

در گام نخست اجرای پایلوت طرح در سرای محله اکباتان خط زمان فرایند اجرای طرح مورد توجه قرار گرفت.

توضیحات	فعالیت	تاریخ
جلسه توجیهی با حضور مدیر کل سلامت، معاون امور اجتماعی و فرهنگی منطقه، مدیر سلامت منطقه، مدیر محله، مسئول سلامت محله، مدیر امور اجتماعی و فرهنگی ناحیه، مسئول سلامت منطقه، دبیر کانون سالمندان و ... در سرای محله اکباتان با هدف معرفی و ارائه توضیحات در خصوص ابعاد طرح برگزار شد.	برگزاری جلسه توجیهی طرح سرای تجربه با دست‌اندرکاران طرح	بهمن ۱۳۹۸
به دلیل شیوع ویروس کرونا برگزار نشد	برگزاری کارگاه آموزشی	-
انجام نشده است (سرای محله در حال بازسازی و مناسب‌سازی کامل است)	مناسب‌سازی	-

جدول شماره ۱۱: خط فرایند اجرای طرح در محله اکباتان (زمان برداشت: تابستان ۱۳۹۹)

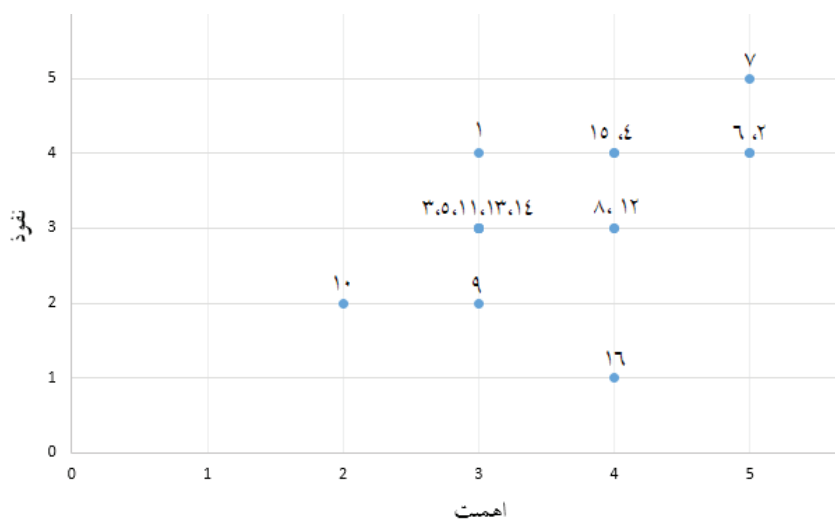
پس از بررسی وضع موجود از نظر خط زمان فرایند اجرای طرح تلاش کردیم تا دست به تحلیل ذی‌نفعان در این محله بزنیم، گزارش این اقدام در زیر آمده است:

سطح	رتبه ذی‌نفع	سمت و رتبه ذی‌نفع	رابطه	اهمیت (۵-۰)	نفوذ (۵-۰)
میان‌منطقه و ناحیه (مبانی)	۱	معاونت امور اجتماعی و فرهنگی منطقه ۵	ابلاغ شیوه نامه به تمامی واحدهای زیرمجموعه، فراهم نمودن زمینه بهره برداری حداکثری از ظرفیت‌های سطح منطقه	۳	۴
	۲	مدیر اداره سلامت منطقه ۵	اطلاع‌رسانی و معرفی "سرای تجربه" در سطح منطقه، ارائه گزارش‌های ماهانه، فصلی و سالانه به اداره کل سلامت، تلاش به منظور جذب حداکثری سالمندان سطح محله، نظارت بر حسن اجرای برنامه‌ها مطابق با شیوه نامه ابلاغی، جلب مشارکت فعالان دولتی، غیر دولتی و دواطلب حوزه سالمندی	۵	۴
	۳	مدیر اداره اجتماعی و فرهنگی ناحیه	ابلاغ برنامه به تمامی خانه‌های ذیل ادارات در سرای محله‌ها منتخب، در اختیار قرار دادن ظرفیت‌های آموزشی، کالبدی و ... به سرای محله‌ها منتخب به منظور اجرای برنامه‌های سرای تجربه	۳	۳
	۴	مسئول دبیرخانه ستاد مدیریت محله منطقه ۵	ابلاغ برنامه به مدیران محله‌ها منتخب، نظارت بر عملکرد کادر اجرایی سرای محله‌ها	۴	۴
	۵	معاونت عمران منطقه ۵	همکاری و پیشبرد عملیات مناسب‌سازی ساختمان سرا برای سالمندان	۳	۳

سطح	ردیف	سمت و رتبه ذی نفع	رابطه	اهمیت (۵-۰)	نفوذ (۵-۰)
خرد (محله)	۶	مدیر محله اکباتان	تشکیل شورای برنامه ریزی و توسعه سرای تجربه در محله، اختصاص فضا و ظرفیت مناسب به برنامه های سرای تجربه، اطلاع رسانی و معرفی سرای تجربه به مخاطبان	۵	۴
	۷	شورایاری محله اکباتان	شناسایی و جلب ظرفیت های محلی مرتبط با برنامه و بهره مندی از ظرفیت ها، مشارکت در جلسات و کارگاه های آموزشی در طول اجرای برنامه، مناسب سازی سرای محله ویژه سالمندان	۵	۵
	۸	مسئول خانه سلامت محله اکباتان	اطلاع رسانی و معرفی "سرای تجربه" در سطح محله، تلاش به منظور جذب حداکثری سالمندان سطح محله، جلب مشارکت فعالان دولتی، غیر دولتی و دواطلب حوزه سالمندی	۴	۳
	۹	دبیر کانون سالمندان	دعوت از سالمندان سرا و مرتبط با سرا جهت فعالیت های خلاقانه و داوطلبانه	۳	۲
	۱۱	دبیر کانون پزشکان	آموزش های طب سالمندی و اقدامات پایش سلامت سالمندان	۲	۲
	۱۲	نماینده دانشگاه، جناب دکتر ایمانی جاجرمی از دانشگاه تهران	انتقال دانش و تجربیات میان دانشگاه و گروه های مرتبط با سالمندی در محله	۳	۳
	۱۳	نماینده تشکل غیردولتی حوزه سالمندی، خانم صالحی از انجمن دمانس و آلزایمر	فعال کردن همه اقشار سالمندان، نمایندگی کردن نیازهای سالمندان، اطلاع رسانی و آموزش به سایر گروه ها درباره موضوع سالمندی	۴	۳
	۱۴	نیروهای اجرایی سرای محله	مناسب ساختن فضای سرای محله از جهات گوناگون برای سالمندان	۳	۳
	۱۵	کادر آموزشی سرای محله	نیازسنجی و اجرای آموزش های سالمندی	۳	۳
	۱۶	سایر سالمندان محله	مشارکت در برنامه های سرای تجربه، استفاده از امکانات سرای تجربه	۴	۴
	۱۷	رسانه های اجتماعی محلی	برقراری ارتباط و اطلاع رسانی میان همه گروه های محله	۴	۱

جدول شماره ۱۲: تحلیل ذی نفعان محله اکباتان - (زمان برداشت: تابستان ۱۳۹۹)

اعداد مربوط به نقطه‌های رسم شده در نمودار ماتریس مربوط به شماره ردیف دست‌اندرکار مربوطه بوده که در جدول ذیل مشخص شده است.

در محله « اکباتان » اطلاعات و مشاهدات نشان می‌دهد دست‌اندرکار کلیدی طرح در وهله اول شورایاری محله است که از اهمیت و نفوذ و اقتدار بالاتری برخوردار است و توانایی مدیریت سایر دست‌اندرکاران را نیز دارد. بعد از آن، مدیریت محله دارای بیشترین نفوذ است و اداره سلامت و خانه سلامت در رده بعدی قرار دارند. در شهرک اکباتان سازمان‌ها و گروه‌های مردم نهاد و اشخاص دانشگاهی نیز از اهمیت و نفوذ بالایی برخوردارند و دارای مقبولیت و سرمایه اجتماعی قابل توجهی هستند.

جای دبیر کانون پزشکان به عنوان یکی از دست‌اندرکاران و اعضای شورای برنامه‌ریزی در محله اکباتان خالی است. بیش از ۸۱٪ دست‌اندرکاران تلاش و مشارکت زیادی دارند و در زمره‌ی پیش‌برندگان هستند (۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵) و علاقه زیادی به فعالیت‌های تعریف شده طرح دارند و همچنین قدرت کافی دارند تا با کمک‌شان باعث موفقیت فعالیت‌های مربوط به طرح شوند و یا آن‌که برعکس کاملاً آن را از مسیر خارج کنند. ۱۲،۵٪ نیز به طرح اهمیت داده، به آن علاقه داشته ولی قدرت تأثیرگذاری آنان کم است و در دسته مدافعان طرح به حساب می‌آیند (۹ و ۱۶). تنها ۶،۲۵٪ یعنی یک دست‌اندرکار (۱۰) جزو بی‌تفاوتان طرح به حساب می‌آیند.

آموزش برنامه‌ریزی مشارکتی

به منظور دست یابی به الگوی برنامه‌ریزی مشارکتی در محله اکباتان، سلسله جلسات آموزشی حضوری و آنلاین ویژه اعضای شورای برنامه‌ریزی برگزار شد و پس به واسطه طراحی دو اقدام خرد مشارکتی و همچنین طراحی برنامه اقدام کلی این مهم به صورت عملیاتی مرور شد. محله اکباتان ۳ اقدام خرد مشارکتی پیشنهادی را طراحی کرده و پس از همفکری‌های صورت پذیرفته‌شده، ذی‌نفعان محله بنا شد که یک اقدام در فاز اجرا مورد دقت و توجه قرار گیرد.

فرم اقدام خرد مشارکتی سرای تجربه در محله اکباتان

عنوان: آشتی با طبیعت

موضوع کار پیشنهادی:

برگزاری کلاس های آموزشی آنلاین و یا حضوری با رعایت پروتکل های بهداشتی با حضور کارشناسان فضای سبز مناطق و نواحی شهرداری و تجربه دیگر گروه های متخصص (اساتید دانشگاه، کارشناسان و ...)، در این فعالیت سالمندان با مشارکت دوستان، هم شهروندی ها، فرزندان، نوه ها و ... در باغچه جلوی بلوک و باغچه های بوستان های شهرک و ... می توانند اقدام به باغبانی و گل کاری کنند. در طی فرآیند یادگیری باغبانی و کشاورزی پایدار و سازگاری با محیط زیست شهری، سالمندان درباره حفظ محیط زیست نیز می آموزند و درباره آن حساس می شوند.

فرآیند اجرای طرح:

- تشکیل کارگروه طرح در سرای تجربه
- گفتگو و هماهنگی با شورایی و هیئت مدیره شهرک برای در اختیار گرفتن فضای مناسب
- گفتگو و هماهنگی با اداره اجتماعی شهرداری ناحیه برای در اختیار گرفتن فضای مناسب
- انتخاب مکان مناسب توسط
- فراخوان طرح و اطلاع رسانی درباره آن
- ایجاد زمینه مشارکت اهالی شهرک محله از نسل های مختلف
- حضور در فضای مجازی و تولید محتوای مجازی
- آموزش طرح برای اهالی
- برنامه ریزی برای انواع کشت در کارگروه

مهم ترین دستاوردها و خروجی های این طرح:

- علاقه به گیاهان (سبزیجات، گل ها و ...) به عنوان جزء مهمی از محیط زیست به طور کل و محیط زیست شهری
- ارتقاء دانش جامعه به منظور حفظ و نگهداری از محیط زیست به وسیله ارائه نکات آموزشی و پدیدار شدن آنها در جامعه
- تولید پکیج باغبانی ویژه سالمندان
- ایجاد زیبایی محیطی و بصری
- ایجاد حس نشاط و شادمانی و کاهش استرس در اثر ارتباط با گیاهان متنوع
- به دست آوردن محصولات سالم از کاشت سبزیجات
- افزایش فضای سبز شهرک با مشارکت نسل های مختلف اهالی و متعاقب آن کاهش آلودگی هوا
- استفاده از باغچه های مشاعات شهرک و فضاهای بلااستفاده در سطح شهرک (با همکاری نهادهای اجرایی متولی) برای کاشت گیاهان بومی و مفید
- آموزش نگهداری از گل ها و گیاهان به کودکان توسط سالمندان (تقویت ارتباط بین نسلی)
- کاشت، داشت و برداشت در باغچه ها و فضاهای عمومی با مشارکت نسل های مختلف مردم
- امکان فروش گیاهان و سبزیجات تولید شده به وسیله صفحات وب و نرم افزارها
- امکان تولید و فروش کمپوست (کود گیاهی)
- ثبت تجربیات زیسته طی فرآیند اجرا به صورت وبلاگ، پادکست و کتابچه

زمان حدودی اجرای این فعالیت:

حدود ۳ تا ۶ ماه

ویژگی های متمایز و مهم این فعالیت:

خلاقیت و مبتکرانه بودن، برقراری ارتباط بین نسلی، برندسازی برای سرای تجربه شهرک، تطابق با ظرفیت ها و ویژگی های شهرک

طراحی برنامه اقدام سرای تجربه محله اکباتان

در سرای محله اکباتان چشم‌انداز و بیانیه مأموریت مورد توجه قرار گرفت، اما طراحی اقدام و برنامه خیر و علت هم آن بود که تمایل داشتند تا پیش از تکمیل فرایند مناسب‌سازی سرا به اقداماتی مانند شناسایی سالمندان محله و تقویت ارتباطات بپردازند.

چشم‌انداز

در ۵ سال آینده سرای محله ما حضور موثر و فعال سالمندان سالم و شاد با رویکرد گنجینه‌های ارزشمند زندگی را شاهد خواهد بود.

بیانیه مأموریت

بسترسازی سالمندی فعال همراه با حفظ سلامت، جسمی، روانی، اجتماعی و احساس رضایت از خود از طریق فعالیت پویا و مستمر با سایر افراد جامعه.

هدف کلی

«بسترسازی سالمندی فعال و سالم در میان جامعه در تطبیق با شرایط موجود»
نکته مهم: در شهرک اکباتان شورای برنامه‌ریزی سرای تجربه درباره اهداف اختصاصی به نتیجه نهایی نرسید و تصمیم گرفت به دلیل تعطیلی ساختمان سرا جهت تعمیرات و مناسب‌سازی و نداشتن محل کار برای سرای محله، تهیه برنامه اقدام را موقتا متوقف سازد.

افق زمانی

۶ ماه

مخاطبین

عموم سالمندان محله به ویژه سالمندان عضو کانون سالمندان سرای محله اکباتان

محدوده جغرافیایی

شهرک اکباتان

مجری

اعضای شورای برنامه‌ریزی و اعضای کانون سالمندان

مزیت تعاملی و رقابتی

ساختار مدنی و مشارکت‌جویانه میان ساکنان شهرک، وجود سازمانهای مردم نهاد متعدد فعال، همکاری شورایاری

چالش‌ها

۱. تعطیلی ساختمان سرا به دلیل بازسازی
۲. پیدا نکردن ساختمان جایگزین برای سرای محله در زمان بازسازی
۳. وجود افراد متخصص در شورای برنامه‌ریزی که رسیدن به اجماع نظر را دشوار می‌سازد
۴. کمبود منابع مالی و امکانات

اعضای شورای برنامه ریزی سرای تجربه محله شهرک اکباتان

سطح	سمت و رتبه ذی نفع	نام و نام خانوادگی
میانی (منطقه و ناحیه)	مدیر اداره سلامت منطقه	خانم بدخش
	مدیر اداره اجتماعی فرهنگی ناحیه	آقای حیدرزاده
خرد (محله)	مدیر محله	خانم تیرا
	شورایار محله	خانم طایفه تبریزی
	شورایار محله	شریعت زاده
	مسئول خانه سلامت محله	خانم محبی
	دبیر کانون سالمندان	خانم توکلی
	دبیر کانون پزشکان	آقای رادین
	نماینده دانشگاه، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران	آقای ایمانی جاجرمی
	نماینده تشکل غیر دولتی حوزه سالمندی	خانم طهماسبی
	نماینده تشکل غیر دولتی حوزه سالمندی، مدیر عامل انجمن دمانس و آلزایمر	خانم صالحی
	نماینده تشکل غیر دولتی حوزه سالمندی، انجمن دمانس و آلزایمر	آقای خوانساری

پایش و ارزشیابی سرای تجربه محله شهرک اکباتان

تغییرات منفی	تغییرات مثبت و دستاوردها (اسفند ۱۳۹۹)	خط پایه (تیر ۱۳۹۹)	محله
<p>وصول بودجه بازسازی ساختمان سرا و شروع امور ساختمانی دیرتر از زمان مقرر اتفاق افتاد لذا سرای محله در اواخر طرح تسهیلگری کاملاً تخلیه شده و تخریب شد. در پی آن علیرغم تلاش‌های شورایی و مدیریت محله و اداره سلامت منطقه، تاکنون هیچ مکان جایگزین مناسبی برای سرای محله مشخص نشده است.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • طرح آستی با طبیعت به همت خانه سلامت و با همکاری کلینیک گل و گیاه انجام شد. • مسئول خانه سلامت انرژی و انگیزه و وقت زیادی برای طرح گذاشت. • اعضای شورایی و هیئت مدیره شهرک در شورای برنامه‌ریزی حاضر شدند. • مدیر اجتماعی ناحیه با طرح همراه شد. • بازسازی ساختمان سرا شروع شد. • بازسازی ساختمان سرا کاملاً منطبق با مفهوم سرای تجربه طراحی شد. • مقدمات اجرای ایده کارآفرینی سالمندی آغاز شد. • جلسات شورا با تمرکز و حضور حداکثر اعضا و بدون مانع تراشی و بهانه‌گیری و با انرژی و مشارکت تشکیل شد. • مشارکت انجمن آلازایمر افزایش یافت. • درک مفهوم و اجرای فرایند برنامه‌ریزی مشارکتی در سطح مطلوبی اتفاق افتاد. 	<ul style="list-style-type: none"> • سرا تقریباً تعطیل بود تا بازسازی انجام شود. • مصوبه بودجه بازسازی گرفته شده بود ولی هنوز بازسازی قطعی نبود. • مدیر محله به تازگی انتخاب شده بود و منتظر ابلاغ حکم و شروع کارش بود. • جلسات آموزشی برگزار نشده بود. • هیچ جلسه‌ای تحت عنوان جلسه شورای برنامه‌ریزی سرای تجربه در محله برگزار نشده بود. • مدیر اجتماعی ناحیه درگیر کار نبود. • نیاز به سرای تجربه شدیداً وجود داشت. • به دلیل همراهی افراد این تصور بود که شهرک اکباتان بهترین محله است و به سرعت همه کارها پیش خواهد رفت. • NGOها همکاری زیادی داشتند. • دبیر کانون پزشکان به دلیل مشغله ایام کرونا در جلسات شورا شرکت نمی‌کرد. • نماینده ستاد مدیریت محله در شورا نبود. • شورایی همکاری بسیار خوبی داشت. • مدیر سلامت منطقه حضور اثرگذاری در طرح داشت. • ایده‌های زیاد و واگرایی وجود داشت که دائم مطرح می‌شد. • انجمن آلازایمر اهمیت زیادی برای طرح قائل بود. • نماینده دانشگاه حضور نداشت. 	شهرک اکباتان

جدول شماره ۱۳: نگاهی کلی بر پایش و ارزشیابی محله شهرک اکباتان

نگاهی به جلسات مجازی شورای برنامه‌ریزی سرای تجربه محله شهرک اکباتان

با توجه به شرایط بوجود آمده به واسطه شیوع پاندمی کرونا و حضور افراد سالمند در شورای برنامه‌ریزی هر محله، تسهیلگران طی گفت و گو و هم‌اندیشی با اعضای شورای برنامه‌ریزی، ساز و کاری را برای برگزاری جلسات و پیشبرد فرآیند طرح، در فضای مجازی مشخص نمودند.

در تمامی محلات پایلوت علاوه بر گفت و گوهای طی هفته در گروه واتس‌آپ، جلسات آموزشی و برنامه‌ریزی شورای برنامه‌ریزی در پلتفرم‌های دیگری (با توجه به شرایط و امکانات) برگزار شده است و محله شهرک اکباتان نیز در این زمینه استثناء نبوده است؛ لیکن در شهرک اکباتان به دلیل این‌که باوجود شرایط همه‌گیری کرونا امکانات لازم برای برگزاری جلسات به صورت حضوری در فضای باز یا با تهویه مناسب وجود داشت، اکثر جلسات به صورت حضوری برگزار شد.

مناسب‌سازی سرای محله اکباتان

اجرای اقدامات بازسازی و مناسب‌سازی به منظور تسهیل در دسترسی و بهره‌مندی حداکثری سالمندان از سرای محله بر اساس استانداردهای مصوبه مناسب‌سازی شهری

تجارب و درس‌آموخته‌ها

- شکل‌گیری منسجم شورای برنامه‌ریزی سبب می‌شود که اثربخشی مورد نظر حاصل شود و حتی در خود اعضا مطالبه‌گری برای برنامه‌های آموزشی و سرفصل‌های مورد نیاز محقق شود و بسیار مناسب است که این دو اقدام همزمان با هم و حتی آموزش‌های مرتبط با حوزه سالمندی کمی متأخرتر از انسجام شورا محقق شود.
- سرفصل‌های آموزشی مرتبط با برنامه‌ریزی مشارکتی و چگونگی هدف‌گذاری و سایر ابعاد آن برای اعضای شورا ضروری به نظر می‌رسد چراکه به منظور تعیین دقیق نقشه راه مورد نیاز می‌باشد.
- مسئول خانه سلامت محله می‌تواند نقشی بسیار کلیدی در این زمینه ایفا کند و به همین دلیل است که انتخاب مسئول خانه سلامت در محله‌ها هدف امری کلیدی است.
- تهیه بانک اطلاعاتی از سالمندان محله توسط خانه سلامت می‌تواند اقدامی درخور توجه به منظور عضوگیری شورا و تقویت حضور سالمندان باشد.
- در محله‌های مانند اکباتان که بدنه مردمی و تشکلهای مدنی قوی وجود دارد نیاز است که طرح با اختیار و آزادی عمل بیشتری اجرایی شود و محله‌ها استقلال بالاتری داشته باشند.

۳-۷. سرای محله امیرآباد

تحلیل وضعیت موجود

در این محله به منظور تحلیل وضعیت موجود، در نخستین مرحله خط زمان فرایند اجرای طرح مورد بررسی قرار گرفت تا اطلاعات لازم در خصوص اقدامات اجرایی در طرح سرای تجربه تجمیع گردد.

توضیحات	فعالیت	تاریخ
با حضور مدیر کل سلامت، معاون امور اجتماعی و فرهنگی منطقه، مدیر سلامت منطقه ۶، شهردار ناحیه ۴، مدیر اجتماعی ناحیه، مدیر محله، اعضای شورایاری، مسئول سلامت محله و ... جلسه‌ای به منظور معرفی و ارائه توضیحات در خصوص ابعاد طرح در سرای محله امیرآباد برگزار شد.	برگزاری جلسه توجیهی طرح سرای تجربه با دست‌اندرکاران طرح در سطح محله	زمستان ۱۳۹۸
جلسات آموزشی با حضور مدیر اجتماعی ناحیه، مسئول خانه سلامت، دبیر کانون سالمندان، کارشناس اداره سلامت، شورایاری، دبیر شورایاری، دبیر کانون پزشکان، مدیر سلامت منطقه ۶، مدیر محله، شورایاری و مدیر مؤسسه حامیان رشد و بالندگی و آقای دکتر دلبری به عنوان مربی در سرای محله امیرآباد برگزار شد.	جلسه آموزشی	زمستان ۱۳۹۸
انجام نشده است (پیش‌بینی شده تا در نیمه دوم سال ۱۳۹۹ مناسب‌سازی سرای محله اجرا گردد).	مناسب‌سازی	-

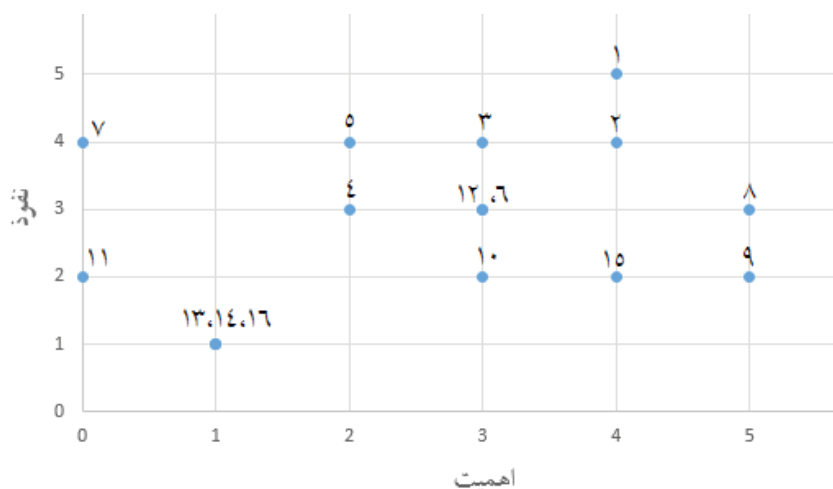
جدول شماره ۱۵: خط فرایند اجرای طرح در محله امیرآباد - (برداشت شده در تابستان ۱۳۹۹)

پس از بررسی وضع موجود از نظر خط زمان فرایند اجرای طرح تلاش گردید تحلیل ذی‌نفعان در این محله انجام شد، گزارش این اقدام در ادامه آمده است:

سطح	ردیف	سمت و رتبه ذی‌نفع	رابطه	اهمیت (۰-۵)	نفوذ (۰-۵)
مقامی (منطقه و ناحیه)	۱	معاونت امور اجتماعی و فرهنگی منطقه ۶	ابلاغ شیوه نامه به تمامی واحدهای زیرمجموعه، فراهم نمودن زمینه بهره برداری حداکثری از ظرفیت‌های سطح منطقه	۳	۴
	۲	مدیر اداره سلامت منطقه ۶	اطلاع‌رسانی و معرفی "سرای تجربه" در سطح منطقه، ارائه گزارش‌های ماهانه، فصلی و سالانه به اداره کل سلامت، تلاش به منظور جذب حداکثری سالمندان سطح محله، نظارت بر حسن اجرای برنامه‌ها مطابق با شیوه نامه ابلاغی، جلب مشارکت فعالان دولتی، غیر دولتی و دواطلب حوزه سالمندی	۴	۴
	۳	مدیر اداره اجتماعی و فرهنگی ناحیه	ابلاغ برنامه به تمامی خانه‌های ذیل ادارات در سرای محله‌ها منتخب، در اختیار قرار دادن ظرفیت‌های آموزشی، کالبدی و ... به سرای محله‌ها منتخب به منظور اجرای برنامه‌های سرای تجربه	۴	۳
	۴	مسئول دبیرخانه ستاد مدیریت محله منطقه ۶	ابلاغ برنامه به مدیران محله‌ها منتخب، نظارت بر عملکرد کادر اجرایی سرای محله‌ها	۳	۳
	۵	معاونت عمران منطقه ۶	همکاری و پیشبرد عملیات مناسب‌سازی ساختمان سرا برای سالمندان	۲	۴
جدول (محله)	۶	مدیر محله امیرآباد	تشکیل شورای برنامه‌ریزی و توسعه سرای تجربه در محله، اختصاص فضا و ظرفیت مناسب به برنامه‌های سرای تجربه، اطلاع‌رسانی و معرفی سرای تجربه به مخاطبان	۲	۳
	۷	شورایاری محله امیرآباد	شناسایی و جلب ظرفیت‌های محلی مرتبط با برنامه و بهره مندی از ظرفیت‌ها، مشارکت در جلسات و کارگاه‌های آموزشی در طول اجرای برنامه، مناسب‌سازی سرای محله ویژه سالمندان	۰	۴
	۸	مسئول خانه سلامت محله امیرآباد	اطلاع‌رسانی و معرفی "سرای تجربه" در سطح محله، تلاش به منظور جذب حداکثری سالمندان سطح محله، جلب مشارکت فعالان دولتی، غیر دولتی و دواطلب حوزه سالمندی	۵	۳
	۹	دبیر کانون سالمندان محله امیرآباد	دعوت از سالمندان سرا و مرتبط با سرا برای فعالیت‌های خلاقانه و داوطلبانه	۳	۲
	۱۱	دبیر کانون پزشکان محله امیرآباد	آموزش‌های طب سالمندی و اقدامات پیش سلامت سالمندان	۳	۲
	۱۲	نماینده دانشگاه سرکار خانم زنجانی از دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات	انتقال دانش و تجربیات میان دانشگاه و گروه‌های مرتبط با سالمندی در محله	۳	۳
	۱۳	نماینده تشکل غیردولتی حوزه سالمندی، جناب توکلی از انجمن شناخت مغز	فعال کردن همه اقشار سالمندان، نمایندگی نیازهای سالمندان، اطلاع‌رسانی و آموزش به سایر گروه‌ها درباره موضوع سالمندی	۳	۳
	۱۴	نیروهای اجرایی سرای محله امیرآباد	مناسب ساختن فضای سرای محله از جهات گوناگون برای سالمندان	۱	۱
	۱۵	کادر آموزشی سرای محله امیرآباد	نیازسنجی و اجرای آموزش‌های سالمندی	۱	۱
	۱۶	سایر سالمندان محله امیرآباد	مشارکت در برنامه‌های سرای تجربه، استفاده از امکانات سرای تجربه	۵	۴
	۱۷	رسانه‌های اجتماعی محلی	برقراری ارتباط و اطلاع‌رسانی میان همه گروه‌های محله	۱	۱

جدول شماره ۱۶: تحلیل ذی‌نفعان محله امیرآباد - (زمان برداشت: تابستان ۱۳۹۹)

اعداد مربوط به نقطه های رسم شده در نمودار ماتریس مربوط به شماره ردیف دست اندرکار مربوطه بوده که در جدول ذیل مشخص شده است.

(متناسب با تغییرات صورت گرفته این جمله اصلاح گردد) شورایاری محله قدرت تصمیم گیری بالایی دارند و بیشترین علاقه و پیگیری را به طرح، مسئول خانه سلامت محله داشته که جزو مدافعان طرح دسته بندی می شود.

درصد بالایی از دست اندرکاران طرح که شماره آن ها در پراونتز ذکر شده است، (۱، ۲، ۳، ۶، ۸ و ۱۲) تلاش و مشارکت زیادی در طرح داشته و در زمره پیش برندگان هستند که هم علاقه زیادی به فعالیت های طرح دارند و هم این که قدرت کافی دارند تا با کمک شان باعث موفقیت فعالیت های مربوط به طرح شوند (و یا آن که برعکس کاملاً آن را از مسیر خارج کنند). تعداد دست اندرکارانی که علاقه دارند ولی قدرت تصمیم گیری ندارند یا مدافعان طرح (۹، ۱۰ و ۱۵) و بالقوه ها (۴، ۵ و ۷) به یک اندازه می باشد. تعداد کمی هم جزو بی تفاوتان هستند (۱۳، ۱۴ و ۱۶).

آموزش برنامه ریزی مشارکتی

با هدف تحقق برنامه ریزی مشارکتی در محله امیرآباد، سلسله جلسات آموزشی حضوری و آنلاین ویژه اعضای شورای برنامه ریزی برگزار شد و پس آن تلاش شد تا با طراحی اقدام خرد مشارکتی و همچنین طراحی برنامه اقدام شورا به صورت عملیاتی مباحث ارائه شده را تمرین کنند.

محله امیرآباد ۳ اقدام خرد مشارکتی پیشنهادی را طراحی نمود و سپس در ضمن همفکری انجام شده با این محله بنا شد که یک اقدام در فاز اجرا مورد دقت و توجه قرار گیرد؛ همچنین یک اقدام پیشنهادی این محله نیز جزو اقداماتی قرار گرفت که به صورت شبکه ای در کل ۵ محله پایلوت اجرایی شود.

فرم اقدام خرد مشارکتی سرای تجربه در محله امیرآباد

عنوان: ورزش و سلامتی تا همیشه

موضوع کار پیشنهادی:

کانون سالمندان محله امیرآباد، زنان و مردان ورزشکاری دارد که به عنوان سرمایه انسانی در فرآیند اجرا مشارکت داشته و در پی آن هستند که با ارتقای سبک زندگی ورزش محور سلامتی را برای خود و سایر سالمندان محله به ارمغان بیاورند.

فرآیند اجرای طرح:

- فراخوان و اطلاع رسانی گسترده این اقدام در محله از طریق تبلیغات محیطی، مجازی و چهره به چهره
- برگزاری کارگاه آنلاین «یادگیری حرکات اصلاحی و آموزش ورزش های ویژه دوره سالمندی» برای سالمندان ورزشکار و علاقه مند
- تهیه ویدیو و محتوای رسانه ای با مشارکت مربی حرفه ی ورزش سالمندان و سالمندان علاقمند آموزش دیده
- برگزاری کلاس های آموزشی آنلاین با مشارکت مربی حرفه ای ورزش سالمندان و سالمندان علاقمند آموزش دیده
- برگزاری برنامه های ورزشی در فضای باز با تعداد مشخص و با رعایت کامل پروتکل های بهداشتی

مهم ترین دستاوردها و خروجی های این طرح:

- ایجاد فعالیت در سالمند در جهت به اشتراک گذاری مهارت هایشان با دیگران به صورت داوطلبانه (در این جا مهارت های ورزشی) که سبب می شود آن ها نه صرفا گیرنده خدمت بلکه ارائه دهنده خدمت و مشارکت جوی فعال باشند
- ترغیب سالمندان به ورزش، تحرکات فیزیکی اصولی و زندگی پر از تحرک که می تواند سبب ایجاد سبک زندگی سلامت محور در بین سالمندان شود
- نزدیکی و همراهی سایر اعضای خانواده با سالمندان از طریق انجام ورزش به صورت خانوادگی
- ویدیوهای ورزشی و کلاس های آنلاین ورزشی با رویکرد ورزش صحیح برای تمام اعضای خانواده در کنار هم
- ایجاد فرهنگ انجام فعالیت های بدنی در سالمندان، خانواده و جامعه
- آشنایی سالمندان محله با یکدیگر و تقویت شبکه ارتباطی بین آنان

زمان حدودی اجرای این فعالیت:

حدود ۳ ماه

ویژگی های متمایز و مهم این فعالیت:

ارتقاء سلامت سالمندان و شکل گیری ارتباطات بین نسلی و افزایش آگاهی در بین سالمندان در حوزه ورزش و سلامتی؛ تمرین تبادل مهارت بین سالمندان که باعث تقویت خودباوری و اعتماد به نفس در بین آنان خواهد شد

فرم اقدام خرد مشارکتی به صورت مشترک بین همه محله‌ها پایلوت

عنوان: دیجی سال (فن آوری آسان در خدمت جهانبیدگان)

موضوع کار پیشنهادی:

آموزش استفاده بهینه از تکنولوژی دیجیتال به سالمندان برای استفاده از نرم افزارها و پلتفرم‌های تلفن‌های همراه هوشمند، لپ تاپ، کامپیوتر و... با توجه به نیازسنجی انجام گرفته و به دنبال آن استفاده از خدمات دولت الکترونیک، خدمات پرداخت قبوض به صورت تلفنی، کار با عابر بانک و دستگاه‌های پیشخوان، خرید اینترنتی، نرم افزارهای ارتباطی. هم چنین طراحی مجموعه‌ای از فعالیت‌های آموزش محور مبتنی بر موارد ذکر شده که در انتهای آن کاربر بتواند با گوشی همراه خود بدون مشکل عملیات‌ها را انجام دهد و در مسابقاتی که به منظور کار کردن با گوشی تعبیه شده شرکت کند و همچنین کاربران بتوانند تجربه‌های جامعه در طول اجرای فرآیند و خطاهای شناختی را شناسایی کرده و در انتها مجموعه‌ای در قالب کتابچه‌ای تهیه شود که به کمک آن بتوان برای آموزش به سالمندان در سراسر تهران و یا ایران بهره مند شد.

فرآیند اجرای طرح:

- فراخوان و اطلاع‌رسانی گسترده این اقدام در محله از طریق تبلیغات محیطی، مجازی و چهره به چهره
- برگزاری کارگاه‌های آنلاین برای آموزش مؤثر
- تهیه ویدیو و محتوای رسانه‌ای و به اشتراک‌گذاری در فضای مجازی
- تهیه کتابچه با مشارکت خود سالمندان، فرزندان و نوه‌هایشان
- برگزاری جلسات پرسش و پاسخ برای پاسخگویی به مشکلات و مسائل سالمندان در این زمینه
- نصب راهنمای کار با دستگاه کارت‌خوان، عابر بانک در برخی از فروشگاه‌های بزرگ و کنار عابر بانک‌های محله

مهم‌ترین دستاوردها و خروجی‌های این طرح:

- تهیه محتواهای آموزشی به صورت کتابچه، ویدیوهای آموزشی برای سالمندان
- یادگیری بهینه استفاده از تکنولوژی‌ها و پلتفرم‌های آنلاین ارتباطی به منظور حفظ ارتباطات و شرکت در کلاس‌های آموزشی
- توانمندی سالمندان بری انجام فعالیت‌هایی همانند خرید آنلاین و ... با استفاده از نرم افزارها و پلتفرم‌های موجود
- یادگیری خدمات اینترنتی برای دریافت حقوق
- شکل‌گیری ارتباط بین نسلی
- زمینه‌سازی برای ورود سالمندان به دنیای دیجیتال و فضای مجازی و در افق دورتر، آماده‌سازی جامعه و زیرساخت‌ها برای خیل عظیم جمعیتی که در سال‌های آتی به دوره سالمندی می‌رسند

زمان محدودی اجرای این فعالیت؟

حدود ۵ ماه

ویژگی‌های متمایز و مهم این فعالیت:

ترغیب سالمندان و نوه‌های آن‌ها به منظور اهتمام بیشتر برای یادگیری، تقویت ارتباطات بین نسلی و شبکه ارتباطی به این خاطر که آموزش و یادگیری سالمندان می‌تواند با همیاری و کمک دوستان، فرزندان و نوه‌ها انجام شود، جلوگیری از طرد، وابستگی و احساس ناتوانی سالمندان به دلیل عدم مهارت برای کار با فضای مجازی و خدمات دولت الکترونیک، متناسب با نیاز بخش زیادی از سالمندان.

طراحی برنامه اقدام سرای تجربه محله امیرآباد

این محله چشم‌انداز، بیانیه مأموریت و طراحی برنامه اقدام به تفصیل مورد توجه قرار گرفت که در ادامه آمده است.
چشم‌انداز

در ۵ سال آینده سرای محله ما جزو محبوب‌ترین، فعال‌ترین و بهترین سراهای تجربه شهر خواهد بود. سالمندان محله امیرآباد در طرح سرای تجربه شرکت نموده و با مشارکت و همفکری ایشان شاهد تغییرات مثبت در کیفیت زندگی این گروه سنی خواهیم بود. سرای محله تبدیل به سرای تجربه‌ای پویاتر و شادتر شده که از تجربیات تک تک سالمندان عضو سرا بهره می‌برد.

اهداف

- ارتقا سلامت سالمندان از طریق اجرای برنامه‌های مجازی متنوع با مشارکت عدم سالمندان و استفاده از توانمندی‌های آنان
- برقراری مشارکت و تعامل دو طرفه میان سرا و سالمندان محله به ویژه کانون سالمندان
- استفاده از تجربیات سالمندان عضو سرا و انتقال آن‌ها به دیگران (کودکان، جوانان و ...)
- ایجاد حس فعال و مؤثر بودن در سالمندان
- خلق فرصت‌های برابر برای تمامی اعضای سرای تجربه در جهت دستیابی به موفقیت‌های بیشتر در دوران سالمندی
- ارتقاء سبک زندگی سالم برای سالمندان از طریق سرای تجربه (سالمند سالم)
- کمک به اقتصاد خانواده از طریق تولید صنایع دستی، آشپزی، خیاطی و ایجاد امکان فروش آن از طریق سرای محله
- شناسایی و معرفی سالمندان موفق به شهروندان
- اجرای طرح غربالگری سلامت در فواصل مختلف

افق زمانی

۶ ماه

مخاطبین

عموم سالمندان محله بویژه سالمندان عضو کانون سالمندان سرای محله امیرآباد

محدوده جغرافیایی

محله امیرآباد

مجری

اعضای شورای برنامه‌ریزی و اعضای کانون سالمندان

مزیت تعاملی و رقابتی

بالا بودن نسبی تعداد سالمندان فعال و توانمند در محله امیرآباد

چالش‌ها

- نحوه اطلاع‌رسانی جهت شرکت سالمندان
- جلب اعتماد سالمندان نسبت به تداوم طرح و ایجاد باور قوی در این خصوص
- همزمانی با شرایط کرونایی که با فعالیت در فضای مجازی تا حدودی می‌توان از این مشکلات عبور کرد

در اولین ماه اجرای طرح، اطلاع رسانی طرح سرای تجربه در فضای مجازی، سطح محله و اماکن پرتردد انجام و طرح به اهالی محله شناسانده شود		هدف اختصاصی شش ماهه اول
شناساندن طرح سرای تجربه به حداقل ۸۰ درصد اهالی محله		شاخص
اطلاع شهروندان از طرح سرای تجربه و شرکت در طرح		خروجی
همفکری تمام اعضا شورا	تقسیم نقش‌ها	تهیه و تنظیم محتوی اطلاع رسانی
طراحی و محتوا: شورای برنامه‌ریزی چاپ: اداره سلامت منطقه		تهیه پوستر و بنر
مدیر محله - مسئول خانه سلامت		اطلاع یافتن از گروه‌ها و کانال‌های مجازی در سطح محله و ارتباط با ادمین
شهرداری ناحیه ۴ - اعضا کانون سالمندان		نصب بنر و پوستر در اماکن پرتردد
اعضای کانون سالمندان - شهرداری ناحیه ۴ - مدیر اداره اجتماعی و فرهنگی ناحیه، مدیر محله، مسئول خانه سلامت، شوراییاری، دبیر کانون سالمندان		ذی‌نفعان و دست اندرکاران
دو تا شش ماه آینده اطلاعات آماری (مهارت‌ها، توانمندی‌های اختصاصی) اعضای کانون سالمندان محله امیرآباد از طریق تماس تلفنی یا حضوری در فرم‌های اطلاعاتی ثبت شود		هدف اختصاصی شش ماهه اول
ثبت اطلاعات ۶۰ درصد از اعضای کانون سالمندان		شاخص
بانک اطلاعاتی توانمندی‌ها و مهارت‌های سالمندان عضو کانون		خروجی
<ol style="list-style-type: none"> تهیه و تنظیم فرم‌های اطلاعاتی کامل و جامع فراخوان دعوت از سالمندان هنرمند و توانمند در زمینه‌های علمی، هنری، ورزشی و ... در جهت شناسایی سالمندان توانا (تماس تلفنی، حضوری و یا جمع‌آوری اطلاعات در فضای مجازی، نصب بنر در پارک جهت اطلاع‌رسانی) ایجاد امکانات به منظور مراجعه حضوری سالمندان به کانون و ثبت اطلاعات و توانمندی‌هایشان (حفظ پروتکل‌های بهداشتی در زمان فراگیری کرونا) ایجاد فضای مناسب در پارک قزل قلعه جهت مراجعه سالمندان عضو کانون و تکمیل اطلاعات دسته‌بندی اطلاعات 		فعالیت تعریف شده (تقسیم نقش متعاقبا بسته به نتایج حاصل از اقدام اول انجام خواهد شد)
مسئولان و اعضای کانون سالمندان، سرای محله امیر آباد، مدیر اجتماعی ناحیه، اداره سلامت منطقه، خانواده سالمندان عضو کانون، سایر سالمندان محله		ذی‌نفعان و دست اندرکاران
مدیر اداره اجتماعی و فرهنگی ناحیه، مدیر محله، رئیس اداره سلامت منطقه، مسئول خانه سلامت، شوراییاری، دبیر کانون سالمندان، اعضای کانون سالمندان و سایر کانون‌های اجتماع‌محور اداره سلامت		تیم کاری
سه تا شش ماه آینده یک باشگاه کتابخوانی آنلاین در کانون سالمندان راه‌اندازی شود و اعضای کانون در آن عضو شوند. اولین دوره جام باشگاهی کتابخوانی راه‌اندازی شود.		هدف اختصاصی شش ماهه اول
ایجاد باشگاه کتابخوانی سالمندان همراه با راه‌اندازی جام باشگاهی کتابخوانی، مشارکت ۲۰ نفر از سالمندان عضو کانون		شاخص
سایت باشگاه کتابخوانی، صفحه اینستاگرام، باشگاه، ایجاد فضای فیزیکی باشگاه (تشکیل جلسات بعد از پایان همه گیری کرونا) جام باشگاهی کتابخوانی		خروجی

<p>۱. فراهم کردن زیر ساخت‌های لازم جهت ایجاد سایت باشگاه کتابخوانی سالمندان ۲. طراحی کلی سایت (شاخه بندی) ۳. طراحی گرافیکی سایت ۴. ایجاد صفحه اینستاگرام باشگاه کتابخوانی سالمندان</p>	<p>فعالیت تعریف شده (تقسیم نقش متعاقباً بسته به نتایج حاصل از اقدام اول و دوم انجام خواهد شد)</p>
<p>۱. اعلام فراخوان به اعضای کانون سالمندان جهت عضویت در باشگاه کتابخوانی از طریق سایت و صفحه اینستاگرام، و گروه واتساپ ۲. ترغیب و تشویق سالمندان در راستای مشارکت در طرح ۳. تهیه اینفوگرافی نحوه ارتباط با واحدهای مربوطه و ثبت یا تکمیل اطلاعات ۴. برگزاری وبینار، دوره آنلاین یا حضوری (با توجه به شرایط همه‌گیری) برای آموزش شیوه‌های درست مطالعه (در صورت امکان استفاده از اعضای توانمند کانون) ۵. برگزاری جلسات آنلاین یا حضوری نقد و بررسی کتاب با حضور نویسندگان و مترجم‌های پیشکسوت ۶. اجرای طرح کتابخوانی سالمندان عضو باشگاه در قالب حافظ‌خوانی، شاهنامه‌خوانی، مثنوی‌خوانی، گلستان‌خوانی، بوستان‌خوانی ۷. راه اندازی جام باشگاه کتابخوانی سالمندان ۸. ایجاد فضای فیزیکی باشگاه</p>	<p>فعالیت تعریف شده (تقسیم نقش متعاقباً بسته به نتایج حاصل از اقدام اول و دوم انجام خواهد شد)</p>
<p>دبیر و اعضای کانون سالمندان محله، سرای محله امیر آباد، مدیر اجتماعی ناحیه و اداره سلامت منطقه، خانواده سالمندان عضو کانون، سایر سالمندان محله، ساکنان محله، انتشارات و سایت‌های انتشاراتی شهرداری تهران (نشر شهر)</p>	<p>ذی‌نفعان و دست اندرکاران</p>
<p>مدیر اداره اجتماعی و فرهنگی ناحیه، مدیر محله، مدیر اداره سلامت منطقه، مسئول خانه سلامت، شوراییاری، کارشناس دانشگاه، دبیر کانون سالمندان، اعضای کانون سالمندان، تیم طراحی و مجری برنامه در زمینه ثبت و اشتراک گذاری هدف تعریف شده، کارشناس محتوای آموزشی مجازی، نویسندگان و مترجم‌های پیشکسوت، انتشارات و سایت‌های انتشاراتی شهرداری تهران (نشر شهر)</p>	<p>تیم کاری</p>
<p>چهار تا شش ماه آینده اعضای کانون سالمندان در مستندسازی، ثبت و اشتراک گذاری تجربیات سال‌های زندگی خود در قالب بیان خاطرات، تجربیات و دستاوردهایشان در فضای مجازی (از طریق کانال‌ها و شبکه‌های ارتباطی اداره سلامت و سرای محله) با شهروندان محله مشارکت نمایند</p>	<p>اهداف اختصاصی شش ماهه اول</p>
<p>مشارکت ۱۰ درصد از سالمندان در اشتراک تجربیات با ساکنان محله</p>	<p>شاخص</p>
<p>صفحه اینستاگرام، دفترچه الکترونیک، دفترچه خاطرات همراه با نقاشی، تجربیات زیسته سالمندان</p>	<p>خروجی</p>
<p>۱. ایجاد صفحه اینستاگرام تجربیات زیسته سالمندان ۲. اعلام فراخوان به اعضای کانون سالمندان جهت ثبت تجربیات زیسته خود از طریق صفحه اینستاگرام و گروه واتساپ ۳. تهیه اینفوگرافی نحوه ارتباط با واحدهای مربوطه و ثبت یا تکمیل اطلاعات جهت شرکت در طرح ۴. ترغیب و تشویق سالمندان در راستای مشارکت در طرح ۵. چاپ و تهیه دفترچه خاطرات در فرمت مناسب برای اعضای داوطلب ۶. جمع‌آوری مطالب ارسال شده از طریق فضای مجازی و جمع‌آوری دفترچه‌ها ۷. تهیه دفترچه الکترونیک از خاطرات و تجربیات زیسته سالمندان همراه با عکس و نشر آن در کانال‌های ارتباطی موجود</p>	<p>فعالیت تعریف شده</p>
<p>دبیر و اعضای کانون سالمندان، سرای محله امیر آباد، مدیر اجتماعی ناحیه و اداره سلامت منطقه، خانواده سالمندان عضو کانون، سایر سالمندان محله، ساکنان محله</p>	<p>ذی‌نفعان و دست اندرکاران</p>
<p>مدیر اداره اجتماعی و فرهنگی ناحیه، مدیر محله، مدیر اداره سلامت منطقه، مسئول خانه سلامت، شوراییاری، دبیر کانون سالمندان، تیم طراحی و مجری برنامه در زمینه ثبت و اشتراک گذاری هدف تعریف شده</p>	<p>تیم کاری</p>

جدول شماره ۱۷: برنامه اقدام محله امیر آباد

اعضای شورای برنامه ریزی سرای تجربه محله امیرآباد

سطح	سمت و رتبه ذی نفع	نام و نام خانوادگی
میانی (منطقه و ناحیه)	مدیر اداره سلامت منطقه	خانم اسماعیلی
	مدیر اداره اجتماعی فرهنگی ناحیه	خانم تمیمی
	مسئول دبیرخانه ستاد مدیریت محله منطقه	آقای امیری
خرد (محله)	مدیر محله	خانم رزمجو
	شورایار محله	آقای سمنانی نژاد
	شورایار محله	آقای ابراهیمی
	مسئول خانه سلامت محله	خانم پرنلو
	دبیر کانون سالمندان	خانم تقدس
	دبیر کانون پزشکان	خانم پوراسفندیاری
	نماینده دانشگاه، دانشگاه علوم تحقیقات	خانم زنجانی
	نماینده تشکل غیر دولتی حوزه سالمندی، انجمن شناخت مغز	آقای توکلی
	نماینده تشکل غیر دولتی حوزه سالمندی، انجمن شنوایی سنجی	آقای عبدی

پایش و ارزشیابی سرای تجربه محله امیرآباد

تغییرات منفی	تغییرات مثبت و دستاوردها (اسفند ۱۳۹۹)	خط پایه (تیر ۱۳۹۹)	محله
هیچ تغییر منفی در مدت زمان طول طرح رخ نداده است	<ul style="list-style-type: none"> • حضور دو عضو شورایی در تمام جلسات برگزار شده شورای برنامه‌ریزی و مشارکت متوسط یکی از اعضای شورا • حضور فعال و مشارکت بسیار خوب مدیر محله • تنظیم صورت جلسات شورای برنامه‌ریزی توسط مدیر محله و مسئول سلامت محله • حضور بسیار فعال نماینده دانشگاه در جلسات و مشارکت بسیار بالا در جلسات، انجام برنامه‌ریزی مشارکتی و تهیه برنامه اقدام • حضور فعال دبیر کانون پزشکان (در تمام جلسات شورا) • حضور منظم نمایندگان NGO انجمن شنوایی سنجی تهران و مرکز شناخت و توسعه مغز در تمام جلسات شورای برنامه‌ریزی و اعلام همکاری در اجرای برنامه‌های اقدام • تهیه پاورپوینت وضعیت کالبدی سرا توسط مدیر محله به منظور مناسب‌سازی و پیگیری توسط مدیر سلامت منطقه • برگزاری بسیار منظم جلسات شورای برنامه‌ریزی با تمام اعضای شورا همراه دستور جلسه و تنظیم صورت جلسات • کسب مهارت برگزاری جلسات به صورت آنلاین در اسکایپ و مشارکت در برنامه‌ریزی به صورت آنلاین • درک مفهوم و چرایی وجود شورای برنامه‌ریزی و اهداف سرای تجربه توسط اعضای شورای برنامه‌ریزی 	<ul style="list-style-type: none"> • اعضا شورایی در شورا حضور نداشتند • مدیر محله منفعل بود • هیچ جلسه‌ای تحت عنوان جلسه شورای برنامه‌ریزی سرای تجربه در محله برگزار نشده بود • نماینده دانشگاه مشخص نشده بود • نماینده NGO دقیق مشخص نبود • دبیر کانون پزشکان در شورا نبود • نماینده ستاد مدیریت محله در شورا نبود • مناسب‌سازی به طور منسجم و فعال پیگیری نشده بود • تنها یک جلسه آموزشی برگزار شده بود • مدیر اداره اجتماعی و فرهنگی ناحیه آقای درویشی تازه مشغول به کار شده بود و با طرح به هیچ وجه آشنایی نداشتند 	امیرآباد

جدول شماره ۱۸: نگاهی کلی بر پایش و ارزشیابی محله امیرآباد

نگاهی به جلسات مجازی شورای برنامه‌ریزی سرای تجربه محله امیرآباد

با توجه به شرایط بوجود آمده به واسطه شیوع پاندمی کرونا و حضور افراد سالمند در شورای برنامه‌ریزی هر محله، تسهیلگران طی گفت و گو و هم‌اندیشی با اعضای شورای برنامه‌ریزی، ساز و کاری را برای برگزاری جلسات و پیشبرد فرآیند طرح، در فضای مجازی مشخص نمودند.

در تمامی محلات پایلوت علاوه بر گفت و گوهای طی هفته در گروه واتس‌آپ، جلسات آموزشی و برنامه‌ریزی شورای برنامه‌ریزی در پلتفرم‌های دیگری (با توجه به شرایط و امکانات) برگزار شده است و محله امیرآباد نیز در این زمینه استثناء نبوده است.

در محله امیرآباد علاوه بر گفت و گوهایی که در طی هفته با مشارکت تمامی اعضا در گروه واتس‌آپ انجام می‌شد، جلسات متعدد مجازی تصویری در واتس‌آپ و اسکایپ برگزار شده است.

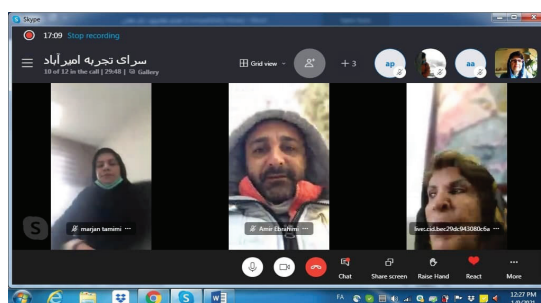
در گروه واتس اپ تسهیلگر نکاتی را درباره لزوم مشارکت و بازخورد دادن تمام اعضا در گفت و گوها و موضوعات مطرح شده تأکید می نمود و با یاری خانم پرنلو مباحث مختلف را در گروه پیگیری کردند. در گروه واتس اپ فعالیت های زیر انجام شده است:

- مشخص شدن روز و زمان دقیق جلسات مجازی تصویری
- یادآوری جلسات مجازی
- اعلام دستور جلسات مجازی تصویری
- به اشتراک گذاری فایل صورت جلسات نوشت شده
- جلب مشارکت افراد برای بازخورد دادن پیرامون موضوعات و فایل های به اشتراک گذاشته شده
- به اشتراک گذاری فایل های آموزشی لازم درباره مفاهیم مختلف «برنامه ریزی مشارکتی» توسط تسهیلگر
- پیگیری انجام اقدامات مصوب شده در جلسات مجازی
- بارش افکار و تمرین نوشتن بخش های مختلف برنامه اقدام مشارکتی (هدف کلی، اهداف اختصاصی، شاخص ها، خروجی ها، فعالیت ها و ...)

جلسات مجازی تصویری نیز به منظور آموزش بخش های مختلف برنامه اقدام مشارکتی، پاسخ به پرسش ها و برطرف کردن مسایل موجود افراد برگزار شده است.

تعداد اعضای حاضر و فعال در شورای برنامه ریزی	تعداد جلسات مجازی	محله
به طور میانگین ۱۱ نفر حاضر و ۶ نفر فعال	۱۰ جلسه تصویری + ۲ صوتی	امیرآباد

جدول شماره ۱۹: جلسات مجازی شورای برنامه ریزی سرای تجربه محله امیرآباد

فضاسازی سرای محله امیرآباد

طراحی منشور، جملات آموزشی و انگیزشی، تصاویر در فضاسازی داخلی سرای محله همسو با اهداف و رویکرد سرای تجربه

تجارب و درس آموخته‌ها:

شکل‌گیری منسجم شورای برنامه‌ریزی سبب می‌شود که اثربخشی مورد نظر حاصل شده و توسط خود اعضا مطالبه‌گری برای برنامه‌های آموزشی و سرفصل‌های مورد نیاز صورت پذیرد بسیار مناسب است که این دو اقدام همزمان با هم و حتی آموزش‌های مرتبط با حوزه سالمندی کمی متأخرتر از انسجام شورا محقق شود. سرفصل‌های آموزشی مرتبط با برنامه‌ریزی مشارکتی و چگونگی هدف‌گذاری و سایر ابعاد آن برای اعضای شورا ضروری به نظر می‌رسد چراکه به منظور تعیین دقیق نقشه راه مورد نیاز می‌باشد. در صورتی که ایجاد ارزش در بین اعضای شورا شکل گیرد، محله‌ای که در ابتدای طرح به هیچ‌عنوان با طرح همراه نبوده است و تمایل مناسب از خود نشان نداده می‌تواند در ادامه راه با تلاش بسیار زیاد در راستای ارزش ایجاد شده برای خود حرکت نماید. به نظر می‌رسد این موردی بود که در بین اعضای شورای سرای تجربه این محله به خصوص مدیر محله یا اعضای شوراییاری محقق شد. مسئول خانه سلامت محله می‌تواند نقشی بسیار کلیدی در این زمینه ایفا کند. تهیه بانک اطلاعاتی از سالمندان محله توسط خانه سلامت می‌تواند اقدامی درخور توجه به منظور عضوگیری شورا و تقویت حضور سالمندان باشد.

۷-۴. سرای محله ارامنه

تحلیل وضعیت موجود

به منظور تحلیل وضعیت موجود در ابتدا خط زمان فرایند اجرای طرح در محله ها پایلوت مورد توجه قرار گرفت.

توضیحات	فعالیت	تاریخ
جلسه توجیهی به منظور اطلاع رسانی و ارائه توضیحات لازم در خصوص شرح فرآیند طرح سرای تجربه با حضور مدیرکل سلامت، معاون امور اجتماعی و فرهنگی منطقه، مدیر و کارشناس اداره سلامت منطقه، مدیر اجتماعی ناحیه، مدیر محله و کارشناس سلامت ناحیه، مسئول خانه سلامت محله و ... برگزار شد.	برگزاری جلسه توجیهی طرح سرای تجربه با دست اندرکاران طرح	زمستان ۱۳۹۸
با حضور آقای دکتر دلبری به عنوان مربی و همچنین مدیر و کارشناس اداره سلامت منطقه، مدیر اجتماعی و کارشناس سلامت ناحیه، مدیر ستاد راهبردی منطقه، مدیران خانه های سرای محله ارامنه، دبیران کانون های اجتماع محور سلامت محله ارامنه جلسات آموزشی به منظور شناخت نیازهای دوران سالمندی، شاخص های سالمندی سالم و ... برگزار شد.	جلسه آموزشی	زمستان ۱۳۹۸
مناسب سازی سرای محله آغاز شده است و تا ۴۰٪ پیشرفت داشته است.	مناسب سازی سرای محله	زمستان ۱۳۹۸ و بهار ۱۳۹۹

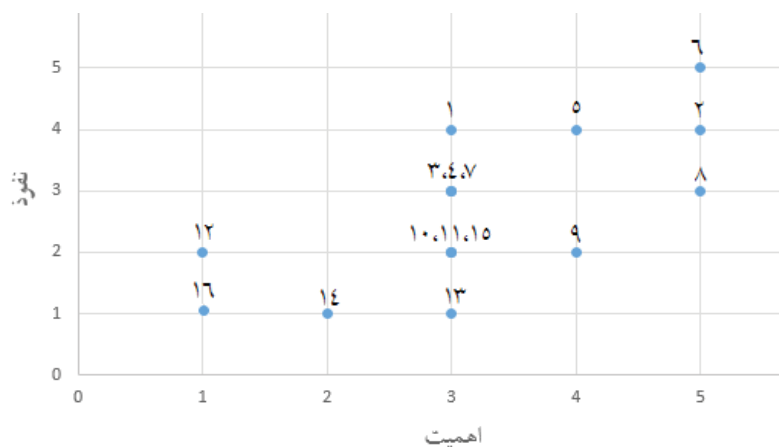
جدول شماره ۲۰: خط فرایند اجرای طرح در محله ارامنه (برداشت شده در تابستان ۱۳۹۹)

پس از بررسی وضع موجود از نظر خط زمان فرایند اجرای طرح تلاش کردیم تا دست به تحلیل ذی‌نفعان در این محله بزنیم، گزارش این اقدام در زیر آمده است:

سطح	ردیف	سمت و رتبه ذی‌نفع	رابطه	اهمیت (۵-۰)	نفوذ (۵-۰)
سازمان شهرداری و منطقه ۷	۱	معاونت امور اجتماعی و فرهنگی منطقه ۷	ابلاغ شیوه‌نامه به تمامی واحدهای زیرمجموعه، فراهم نمودن زمینه بهره برداری حداکثری از ظرفیت‌های سطح منطقه	۳	۴
	۲	مدیر اداره سلامت منطقه ۷	اطلاع‌رسانی و معرفی «سرای تجربه» در سطح منطقه، ارائه گزارش‌های ماهانه، فصلی و سالانه به اداره کل سلامت، تلاش به منظور جذب حداکثری سالمندان سطح محله، نظارت بر حسن اجرای برنامه‌ها مطابق با شیوه‌نامه ابلاغی، جلب مشارکت فعالان دولتی، غیر دولتی و دواطلب حوزه سالمندی	۵	۴
	۳	مدیر اداره اجتماعی فرهنگی ناحیه	ابلاغ برنامه به تمامی خانه‌های ذیل ادارات در سرای محله‌ها منتخب، در اختیار قرار دادن ظرفیت‌های آموزشی، کالبدی و ... به سرای محله‌ها منتخب به منظور اجرای برنامه‌های سرای تجربه	۳	۳
	۴	مسئول دبیرخانه ستاد مدیریت محله منطقه ۷	ابلاغ برنامه به مدیران محله‌ها منتخب، نظارت بر عملکرد کادر اجرایی سرای محله‌ها	۳	۳
	۵	معاونت عمران منطقه ۷	همکاری و پیشبرد عملیات مناسب‌سازی ساختمان سرا برای سالمندان	۴	۴
سازمان آموزش عالی	۶	مدیر محله آرامنه	تشکیل شورای برنامه‌ریزی و توسعه سرای تجربه در محله، اختصاص فضا و ظرفیت مناسب به برنامه‌های سرای تجربه، اطلاع‌رسانی و معرفی سرای تجربه به مخاطبان	۵	۵
	۷	شورایاری محله آرامنه	شناسایی و جلب ظرفیت‌های محلی مرتبط با برنامه و بهره‌مندی از ظرفیت‌ها، مشارکت در جلسات و کارگاه‌های آموزشی در طول اجرای برنامه، مناسب‌سازی سرای محله ویژه سالمندان	۳	۳
	۸	مسئول خانه سلامت محله آرامنه	اطلاع‌رسانی و معرفی «سرای تجربه» در سطح محله، تلاش به منظور جذب حداکثری سالمندان سطح محله، جلب مشارکت فعالان دولتی، غیر دولتی و دواطلب حوزه سالمندی	۴	۳
	۹	دبیر کانون سالمندان محله آرامنه	دعوت از سالمندان سرا و مرتبط با سرا جهت فعالیت‌های خلاقانه و دواطلبانه	۳	۲
	۱۱	دبیر کانون پزشکان محله آرامنه	آموزش‌های طب سالمندی و اقدامات پایش سلامت سالمندان	۳	۲
	۱۲	نماینده دانشگاه، جناب مرادی کارشناس ارشد طراحی صنعتی از دانشگاه تهران	انتقال دانش و تجربیات میان دانشگاه و گروه‌های مرتبط با سالمندی در محله	۳	۲
	۱۳	نماینده تشکل غیردولتی حوزه سالمندی، آبشار عاطفه‌ها	فعال کردن همه اقشار سالمندان، نمایندگی کردن نیازهای سالمندان، اطلاع‌رسانی و آموزش به سایر گروه‌ها درباره موضوع سالمندی	۲	۲
	۱۴	نیروهای اجرایی سرای محله شهید غیوری	مناسب ساختن فضای سرای محله از جهت گوناگون برای سالمندان	۲	۱
	۱۵	کادر آموزشی سرای محله آرامنه	نیازسنجی و اجرای آموزش‌های سالمندی	۲	۱
	۱۶	سایر سالمندان محله آرامنه	مشارکت در برنامه‌های سرای تجربه، استفاده از امکانات سرای تجربه	۵	۴
	۱۷	رسانه‌های اجتماعی محلی	برقراری ارتباط و اطلاع‌رسانی میان همه گروه‌های محله	۱	۱

جدول شماره ۲۱: تحلیل ذی‌نفعان محله آرامنه - (زمان برداشت: تابستان ۱۳۹۹)

اعداد مربوط به نقطه های رسم شده در نمودار ماتریس مربوط به شماره ردیف دست اندرکار مربوطه بوده که در جدول ذیل مشخص شده است.

همان طور که از تحلیل وضعیت دست اندرکاران پیداست، در محله ارامنه مدیر محله نقش بسیار مهمی در پیشبرد فعالیت ها داشته و علاقه مند و پیگیر بوده اند. این محله تنها محله ای است که نماینده از دانشگاه را از ابتدای طرح داشته و تا هنگام تحلیل ذی نفعان یعنی مرداد ۱۳۹۹، نیز همکاری خوبی بین این فرد و دست اندرکاران محلی شکل گرفته است.

درصد بسیار بالایی از دست اندرکاران یعنی آن هایی که با شماره های داخل پرانتز مشخص شده اند (۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸)، تلاش و مشارکت زیادی داشته و در زمره ی پیش برندگان هستند که هم علاقه زیادی به فعالیت های طرح دارند و هم این که قدرت کافی دارند تا با کمک شان باعث موفقیت فعالیت های مربوط به طرح شوند و یا آن که برعکس کاملاً آن را از مسیر خارج کنند. کمتر از ۲۰ درصد (۹، ۱۰، ۱۱، ۱۳ و ۱۵) نیز به طرح اهمیت داده، به آن علاقه داشته ولی قدرت تأثیر گذاری آنان کم است و در دسته مدافعان طرح به حساب می آیند. تنها تعداد بسیار ناچیزی از دست اندرکاران جزو بی تفاوتان طرح به حساب می آیند (۱۲، ۱۴ و ۱۶).

آموزش برنامه ریزی مشارکتی

به منظور آن که برنامه ریزی مشارکتی در محله ارامنه محقق شود، سلسله جلسات آموزشی حضوری و آنلاین برای اعضای شورای برنامه ریزی گذاشته شد و پس آن تلاش شد تا به واسطه دو اقدام یعنی طراحی اقدام خرد مشارکتی و همچنین طراحی برنامه اقدام این مهم به صورت عملیاتی مورد توجه قرار گیرد. محله ارامنه ۳ اقدام خرد مشارکتی پیشنهادی را طراحی نمود و سپس در ضمن همفکری انجام شده با این محله بنا شد که یک اقدام در فاز اجرا مورد دقت و توجه قرار گیرد.

فرم اقدام خرد مشارکتی سرای تجربه در محله آرامنه

عنوان: کلک خیال

موضوع کار پیشنهادی:

برگزاری مسابقات محلی کتابخوانی به منظور جلب مشارکت اقشار مختلف جامعه به ویژه سالمندان.

فرآیند اجرای طرح:

- تشکیل حلقه‌های کتابخوانی از بین سالمندان محله و همچنین به صورت بین نسلی
- انتخاب کتب توسط متخصصان این حوزه و همچنین برحسب علایق و نظر خود سالمندان
- برگزاری مسابقه به صورتی که سالمندان به صورت انفرادی و همچنین در ارتباط با کمک و همراهی دوست، فرزندان یا نوه به آن‌ها پاسخ دهند
- تشکیل یک گروه مجازی با نام کانون گفت و گو و تفکر که افراد درباره کتب خوانده شده در آن به گفت و گو و تبادل نظر بپردازند
- تقدیر و ارائه جوایز به برندگان و همچنین به سالمندانی که در طول یک فصل بیشترین کتب را خوانده باشند و در ادوار مختلف این برنامه‌ها شرکت کنند
- در این طرح می‌توان تهیه ویدیو، پادکست آموزشی یا کتابهای صوتی رایگان و ارائه آن‌ها به سالمندان را نیز مورد توجه قرار داد
- در این طرح می‌توان کتابخانه مشارکتی سالمندان را نیز مورد توجه قرار داد به‌گونه‌ای که با هم تبادل کتب داشته باشند

مهم‌ترین دستاوردها و خروجی‌های این طرح:

- برگزاری مسابقات محلی کتابخوانی به منظور جلب مشارکت اقشار مختلف جامعه به ویژه سالمندان
- یادگیری مفاهیم سودمند و ارتقای آگاهی
- افزایش سرانه مطالعه
- افزایش فعالیت ذهنی و حفظ توانایی عملکردی ذهن در دوران سالمندی
- پیشگیری از بیماری‌هایی همانند زوال عقل و ... در دوران کهولت سن
- تشکیل کانون مجازی گفت و گو و تفکر که می‌تواند اثرات بیشماری را برای سالمندان داشته باشد

زمان محدودی اجرای این فعالیت:

حدود ۳ ماه

ویژگی‌های متمایز و مهم این فعالیت:

ارتقاء سلامت سالمندان و شکل‌گیری ارتباطات بین نسلی و افزایش آگاهی در بین سالمندان

طراحی برنامه اقدام سرای تجربه محله آرامنه

در سرای محله آرامنه امکان این که بتوان به طراحی برنامه اقدام نهایی رسید محقق نشد و این گام نیازمند زمان بیشتری است، اما خوشبختانه شورای برنامه ریزی توانست چشم انداز و بیانیه مأموریت را ترسیم کند که در ادامه مورد توجه قرار خواهد گرفت:

چشم انداز

سرای تجربه محله آرامنه، طی برنامه ۵ ساله در نظر دارد تا علاوه بر فراهم ساختن محلی جهت حضور داوطلبانه سالمندان، بهترین مکان در سطح شهر تهران باشد تا فرصتی جهت رشد فکری در دوران سالمندی، زندگی فعال، خدمات بهیاری سلامت، فعالیت های آموزشی و هنری مورد علاقه سالمندان و تقویت قوای جسمانی و روحی با استفاده از توانمندی ها و علایق خود سالمندان باشد.

هدف

سرای تجربه آرامنه با تکیه بر مشارکت خیریه های مستقر در محله، نظرات علمی و تخصصی اعضای شورای برنامه ریزی و با همفکری اعضای فعال کانون سالمندان که بخش بزرگی از جمعیت محله را در بردارند؛ در جهت فعال نمودن سالمندان عضو کانون و سرا فعالیت خواهد نمود.

افق زمانی

۶ ماه

مخاطبین

سالمندان عضو کانون سالمندان سرای تجربه محله آرامنه و همچنین عموم سالمندان محله

محدوده جغرافیایی

محله آرامنه

مجری

اعضای شورای برنامه ریزی و اعضای کانون سالمندان

مزیت تعاملی و رقابتی

مشارکت خوب مردم در فعالیت های جمعی محله

چالش ها

اطلاع رسانی جهت شرکت سالمندان در این طرح

تأمین منابع مالی

دسترسی نداشتن بسیاری از سالمندان محله به اینترنت، گوشی های هوشمند و ...

اعضای شورای برنامه‌ریزی سرای تجربه محله آرامنه

سطح	سمت و رتبه ذی‌نفع	نام و نام خانوادگی
میانی (منطقه و ناحیه)	مدیر اداره سلامت منطقه	آقای حیدری
	مدیر اداره اجتماعی فرهنگی ناحیه	خانم عزتی
	مسئول دبیرخانه ستاد مدیریت محله منطقه	آقای مرادی
خرد (محله)	مدیر محله	خانم بختیاری
	شورایار محله	آقای کارگر شریف
	شورایار محله	آقای اورعی
	مسئول خانه سلامت محله	خانم فرج پور
	دبیر کانون سالمندان	خانم خسروی پور
	دبیر کانون پزشکان	خانم حسینی
	کارشناس مدعو	آقای مرادی

پایش و ارزشیابی سرای تجربه محله آرامنه

تغییرات منفی	تغییرات مثبت و دستاوردها (اسفند ۱۳۹۹)	خط پایه (تیر ۱۳۹۹)	محله
مسئول سلامت منطقه و مدیر اجتماعی ناحیه در نگارش برنامه ریزی چندان فعال نبوده اند، اما در تعدادی از جلسات حضور داشتند. کاهش انگیزه دست اندرکاران اصلی شورا به دلایل مختلف که مهم ترین آن وقفه بوده است	<ul style="list-style-type: none"> حضور دو عضو شورایی در جلسات برگزار شده شورای برنامه ریزی درک مفهوم و چرایی وجود شورای برنامه ریزی و اهداف سرای تجربه توسط اعضای شورای برنامه ریزی جلسات شورای برنامه ریزی در حد متوسط برگزار شد (در اوایل طرح انگیزه بیشتری وجود داشت) جلسات شورا با اکثریت اعضای شورا برگزار شده است 	<ul style="list-style-type: none"> یک عضو شورایی در جلسات فعال بود و حضور داشت (ایشان خودشان هم سالمند هستند) هیچ جلسه ای تحت عنوان جلسه شورای برنامه ریزی سرای تجربه در محله برگزار نشده بود نماینده دانشگاه مشخص نبود نماینده NGO دقیق مشخص نبود دبیر کانون پزشکان در شورا نبود نماینده ستاد مدیریت محله در شورا نبود بخش زیادی از مناسب سازی انجام شده بود جلسات آموزشی دکتر دلبری به صورت کامل برگزار شده بود. 	آرامنه

جدول شماره ۲۲: نگاهی کلی بر پایش و ارزشیابی محله آرامنه

نگاهی به جلسات مجازی شورای برنامه ریزی سرای تجربه محله آرامنه

با توجه به شرایط بوجود آمده به واسطه شیوع پاندمی کرونا و حضور افراد سالمند در شورای برنامه ریزی هر محله، تسهیلگران طی گفت و گو و هم اندیشی با اعضای شورای برنامه ریزی، ساز و کاری را برای برگزاری جلسات و پیشبرد فرآیند طرح، در فضای مجازی مشخص نمودند.

در تمامی محلات پایلوت علاوه بر گفت و گوهای طی هفته در گروه واتس اپ، جلسات آموزشی و برنامه ریزی شورای برنامه ریزی در پلتفرم های دیگری (با توجه به شرایط و امکانات) برگزار شده است و محله آرامنه نیز در این زمینه استثناء نبوده است.

در محله آرامنه علاوه بر گفت و گوهای که در گروه واتس اپ انجام می شد، تعدادی جلسه مجازی تصویری در واتس اپ نیز برگزار شده است.

در گروه واتس اپ تسهیلگر نکاتی را درباره لزوم مشارکت و بازخورد دادن تمام اعضا در گفت و گوها و موضوعات مطرح شده تأکید می نمود و فعالیت های زیر نیز انجام شده است:

- مشخص شدن روز و زمان دقیق جلسات مجازی تصویری
- یادآوری جلسات مجازی
- اعلام دستور جلسات مجازی تصویری
- به اشتراک گذاری فایل صورت جلسات نوشت شده
- جلب مشارکت افراد برای بازخورد کردن پیرامون موضوعات و فایل های به اشتراک گذاشته شده
- به اشتراک گذاری فایل های آموزشی لازم درباره مفاهیم مختلف «برنامه ریزی مشارکتی» توسط تسهیلگر
- پیگیری انجام اقدامات مصوب شده در جلسات مجازی

جلسات مجازی تصویری نیز به منظور آموزش بخش‌های مختلف برنامه اقدام مشارکتی، پاسخ به پرسش‌ها و برطرف کردن مسایل موجود افراد برگزار شده است.

محل	تعداد جلسات مجازی	تعداد اعضای حاضر و فعال در شورای برنامه‌ریزی
ارامنه	۴ جلسه تصویری	به طور میانگین ۸ نفر حاضر و ۴ نفر فعال

جدول شماره ۲۳: جلسات مجازی شورای برنامه‌ریزی سرای تجربه محله ارامنه

جلسه ارزیابی در پایان سال ۱۳۹۹

تاریخ برگزاری: ۱۸ اسفند ۱۳۹۹

محل برگزاری: سرای محله آرامنه

اعضای حاضر در جلسه: مدیر کل سلامت شهرداری تهران؛ معاون اداره کل سلامت شهرداری تهران؛ معاون امور اجتماعی و فرهنگی منطقه ۷؛ شهردار ناحیه؛ مدیر اداره سلامت منطقه ۷؛ مدیر اداره اجتماعی فرهنگی ناحیه؛ مدیر محله آرامنه؛ تسهیلگر طرح سرای تجربه در محله؛ مدیر تیم تسهیلگری و دیگر ذی نفعان، دست اندرکاران و مجریان طرح.

موارد مطروحه:

- بررسی اقدامات و گام‌های اجرایی و برنامه آینده در سرای تجربه
- لزوم طراحی برنامه‌ها و بهره‌مندی از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های محلی در راستای برندسازی طرح
- تقویت ساختار شورای برنامه‌ریزی سرای تجربه و طراحی رخدادهای با رویکرد با سالمندان، برای سالمندان
- پیش‌بینی اقدامات و فعالیت‌هایی در راستای تغییرات کالبدی و همچنین تغییر در روح حاکم بر فضای سرای محله با توجه به اهداف و رویکردهای سرای تجربه
- توجه به فراهم نمودن زمینه‌های ارتباطات گروه‌های سالمندی (همسالان) و دیگر نسل‌ها
- دعوت از افراد شاخص سالمند در محله به منظور همکاری و مشارکت در اجرای طرح سرای تجربه

مناسب‌سازی سرای محله آرامنه

اجرای اقدامات مناسب‌سازی به منظور تسهیل در دسترسی و بهره‌مندی حداکثری سالمندان از سرای محله بر اساس استانداردهای مصوبه مناسب‌سازی شهری

فضاسازی محله آرامنه

طراحی منشور، جملات آموزشی و انگیزشی، تصاویر در فضاسازی داخلی سرای محله همسو با اهداف و رویکرد سرای تجربه

تجارب و درس آموخته‌ها:

- تقدم جلسات آموزشی بر شکل‌گیری منسجم شورای برنامه‌ریزی سبب می‌شود که اثربخشی مورد نظر حاصل نشود.
- سرفصل‌های آموزشی مرتبط با برنامه‌ریزی مشارکتی و چگونگی هدف‌گذاری و سایر ابعاد آن برای اعضای شورا ضروری به نظر می‌رسد چراکه به منظور تعیین دقیق نقشه راه مورد نیاز می‌باشد.
- جلسات دوره‌ای اداره کل سلامت با شورای برنامه‌ریزی محله‌های پایلوت به منظور حفظ انگیزه و انرژی مورد نیاز می‌باشد، چراکه در محله‌های که نقش اداره کل برای آن‌ها حیاتی است این جلسات به منزله نظارت و توجه حداکثری به نظر می‌رسد.
- تهیه بانک اطلاعاتی از سالمندان محله توسط خانه سلامت می‌تواند اقدامی درخور توجه به منظور عضوگیری شورا و تقویت حضور سالمندان باشد.

۵-۷. سرای محله شهید غیوری

تحلیل وضعیت موجود

با هدف تحلیل وضعیت موجود در گام نخست خط زمان فرایند اجرای طرح در محله شهید غیوری مورد بررسی قرار گرفت.

توضیحات	فعالیت	تاریخ
مدیرکل سلامت، معاون امور اجتماعی و فرهنگی منطقه، مدیر اداره سلامت منطقه، مدیر اجتماعی ناحیه، مدیر محله، کارشناس سلامت ناحیه، مسئول خانه سلامت محله و ...	برگزاری جلسه توجیهی و معرفی طرح توسط اداره کل سلامت در سرای محله	زمستان ۱۳۹۸
با حضور دکتر دلبری به عنوان مربی و مدیر و کارشناس اداره سلامت منطقه، مدیر محله، کارشناس سلامت ناحیه، مسئول خانه سلامت محله، مدیر اجتماعی ناحیه، کارمندان سرا و ...	کارگاه آموزشی	زمستان ۱۳۹۸
سرای محله شهید غیوری در آیتم‌های اصلی از جمله وجود رمپ ورودی، سرویس بهداشتی استاندارد و ... مناسب اجرای طرح بوده است. در ادامه اجرا دیگر اقدامات مناسب‌سازی اجرا می‌شود.	مناسب‌سازی سرای محله	زمستان ۱۳۹۸ تا بهار ۱۳۹۹

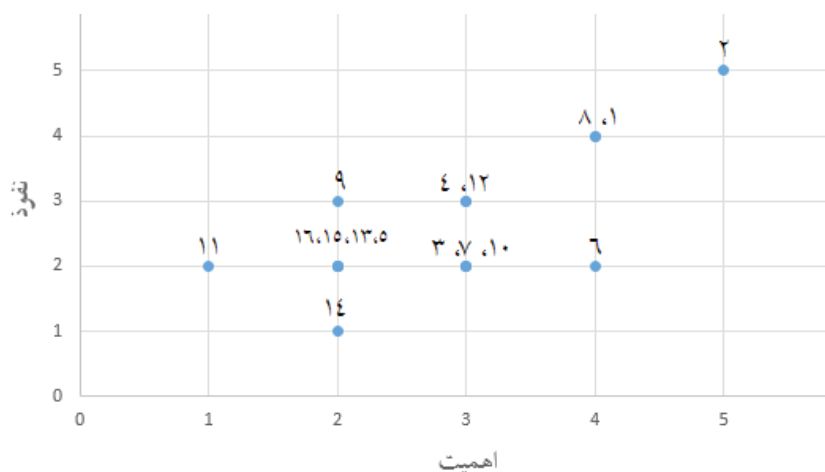
جدول شماره ۲۴: خط فرایند اجرای طرح در محله شهید غیوری (زمان برداشت: تابستان ۱۳۹۹)

پس از بررسی وضع موجود از نظر خط زمان فرایند اجرای طرح تلاش کردیم تا دست به تحلیل ذی‌نفعان در این محله بزنیم، گزارش این اقدام در زیر آمده است:

سطح	ردیف	سمت و رتبه ذی‌نفع	رابطه	اهمیت (۵-۰)	نفوذ (۵-۰)
ناحیه (منطقه ۲۰)	۱	معاونت امور اجتماعی و فرهنگی منطقه ۲۰	ابلاغ شیوه نامه به تمامی واحدهای زیرمجموعه، فراهم نمودن زمینه بهره برداری حداکثری از ظرفیت‌های سطح منطقه	۴	۴
	۲	مدیر اداره سلامت منطقه ۲۰	اطلاع‌رسانی و معرفی "سرای تجربه" در سطح منطقه، ارائه گزارش‌های ماهانه، فصلی و سالانه به اداره کل سلامت، تلاش به منظور جذب حداکثری سالمندان سطح محله، نظارت بر حسن اجرای برنامه‌ها مطابق با شیوه نامه ابلاغی، جلب مشارکت فعالان دولتی، غیر دولتی و دواطلب حوزه سالمندی	۵	۵
	۳	مدیر اداره اجتماعی و فرهنگی ناحیه	ابلاغ برنامه به تمامی خانه‌های ذیل ادارات در سرای محله‌ها منتخب، در اختیار قرار دادن ظرفیت‌های آموزشی، کالبدی و ... به سرای محله‌ها منتخب به منظور اجرای برنامه‌های سرای تجربه	۳	۳
	۴	مسئول دبیرخانه ستاد مدیریت محله منطقه ۲۰	ابلاغ برنامه به مدیران محله‌ها منتخب، نظارت بر عملکرد کادر اجرایی سرای محله‌ها	۳	۳
	۵	معاونت عمران منطقه ۲۰	همکاری و پیشبرد عملیات مناسب‌سازی ساختمان سرا برای سالمندان	۲	۲
محله (شهر)	۶	مدیر محله شهید غیوری	تشکیل شورای برنامه‌ریزی و توسعه سرای تجربه در محله، اختصاص فضا و ظرفیت مناسب به برنامه‌های سرای تجربه، اطلاع‌رسانی و معرفی سرای تجربه به مخاطبان	۴	۲
	۷	شورایاری محله شهید غیوری	شناسایی و جلب ظرفیت‌های محلی مرتبط با برنامه و بهره‌مندی از ظرفیت‌ها، مشارکت در جلسات و کارگاه‌های آموزشی در طول اجرای برنامه، مناسب‌سازی سرای محله ویژه سالمندان	۳	۲
	۸	مسئول خانه سلامت محله شهید غیوری	اطلاع‌رسانی و معرفی "سرای تجربه" در سطح محله، تلاش به منظور جذب حداکثری سالمندان سطح محله، جلب مشارکت فعالان دولتی، غیر دولتی و دواطلب حوزه سالمندی	۴	۴
	۹	دبیر کانون سالمندان محله شهید غیوری	دعوت از سالمندان سرا و مرتبط با سرا جهت فعالیت‌های خلاقانه و داوطلبانه	۲	۳
	۱۱	دبیر کانون پزشکان محله شهید غیوری	آموزش‌های طب سالمندی و اقدامات پایش سلامت سالمندان	۳	۲
	۱۲	نماینده دانشگاه شهید بهشتی، جناب دکتر درویش‌پور	انتقال دانش و تجربیات میان دانشگاه و گروه‌های مرتبط با سالمندی در محله	۱	۲
	۱۳	نماینده تشکل غیردولتی حوزه سالمندی، کانون بازنشستگان، جناب کی‌قبادی	فعال کردن همه اقشار سالمندان، نمایندگی کردن نیازهای سالمندان، اطلاع‌رسانی و آموزش به سایر گروه‌ها درباره موضوع سالمندی	۳	۳
	۱۴	نیروهای اجرایی سرای محله شهید غیوری	مناسب ساختن فضای سرای محله از جهت گوناگون برای سالمندان	۲	۲
	۱۵	کادر آموزشی سرای محله شهید غیوری	نیازسنجی و اجرای آموزش‌های سالمندی	۲	۱
	۱۶	سایر سالمندان محله شهید غیوری	مشارکت در برنامه‌های سرای تجربه، استفاده از امکانات سرای تجربه	۲	۲
	۱۷	رسانه‌های اجتماعی محلی	برقراری ارتباط و اطلاع‌رسانی میان همه گروه‌های محله	۲	۲

جدول شماره ۲۵: تحلیل ذی‌نفعان محله شهید غیوری - (زمان برداشت: تابستان ۱۳۹۹)

اعداد مربوط به نقطه های رسم شده در نمودار ماتریس مربوط به شماره ردیف دست اندرکار مربوطه بوده که در جدول ذیل مشخص شده است.

در نقطه شروع در محله شهید غیوری نماینده دانشگاه در شورای برنامه ریزی مشخص نشده بود و مدیر اداره سلامت منطقه ۲۰ در گفت و گو با تسهیلگر از تیم تسهیلگری در این زمینه یاری خواست و مقرر شد برنامه ریزی در این باره صورت پذیرد که در ادامه طرح محقق شد.

حدود ۳۰٪ (۱، ۲، ۶، ۸ و ۱۲) در دسته پیش برندگان طرح هستند که هم علاقه و هم این که قدرت کافی دارند تا با کمکشان باعث موفقیت فعالیتها شوند (و یا آن که برعکس کاملاً آن را از مسیر خارج کنند). تنها یکی از دست اندرکاران (۹) در دسته بالقوه ها قرار دارد که فعلاً هیچ علاقه خاصی به طرح ندارد اما قدرت آن را دارد که در صورت علاقه مند شدن آن را به صورت قابل ملاحظه ای تحت تاثیر قرار دهند.

۲۵٪ (۳، ۶، ۷ و ۱۰) نیز به طرح اهمیت داده، به آن علاقه داشته ولی قدرت تأثیرگذاری آنان کم است و در دسته مدافعان طرح به حساب می آیند. ۳۷٪ (۵، ۱۱، ۱۳، ۱۴، ۱۵ و ۱۶) جزو بی تفاوتان طرح به حساب می آیند که به دلیل عدم آغاز جدی طرح و متوقف شدن آن، شاید فرصت نداشته اند علاقه خاصی از خود بروز دهند و قدرتی هم برای تأثیرگذاری ندارند.

آموزش برنامه ریزی مشارکتی

به منظور آن که برنامه ریزی مشارکتی در محله شهید غیوری محقق شود، سلسله جلسات آموزشی حضوری و آنلایین برای اعضای شورای برنامه ریزی گذاشته شد و پس آن تلاش شد تا به واسطه دو اقدام یعنی طراحی اقدام خرد مشارکتی و همچنین طراحی برنامه اقدام این مهم به صورت عملیاتی مورد توجه قرار گیرد.

محله شهید غیوری ۳ اقدام خرد مشارکتی پیشنهادی را طراحی نمود و سپس در ضمن همفکری انجام شده با این محله بنا شد که یک اقدام در فاز اجرا مورد دقت و توجه قرار گیرد.

فرم اقدام خرد مشارکتی سرای تجربه در محله شهید غیبوری

عنوان: پازل چوبی

موضوع کار پیشنهادی:

تهیه پازل چوبی مشارکتی به گونه‌ای که پازل چوبی در ابعاد ۲*۲ با موضوع سالمندی از طریق مشارکت سالمندان محله تهیه شود و بر روی یکی از دیوارهای داخلی سرای محله نصب می‌شود. این طرح با توجه به ظرفیت موجود و حضور سالمندانی در محله که در زمینه کار با چوب (به صورت مشخص معرق کاری) فعالیت دارند و امکان آموزش به سالمندان دیگر انتخاب شده است.

فرآیند اجرای طرح:

- تشکیل کارگروه طرح در سرای تجربه
- گفتگو و هماهنگی با اداره اجتماعی شهرداری برای در اختیار گرفتن امکانات مورد نیاز و فضای مناسب
- انتخاب مکان مناسب برای جانمایی پازل
- انتخاب طرح مناسب برای پازل
- فراخوان طرح و اطلاع‌رسانی درباره آن
- ایجاد زمینه مشارکت اهالی محله از نسل‌های مختلف
- آموزش طرح برای اهالی

مهم‌ترین دستاوردها و خروجی‌های این طرح:

- یادگیری، تمرین و انجام اقدام مشارکتی در اجرای طرحی که در زمان کوتاه و با هزینه کم قابلیت انجام دارد
- دیده شدن و انگیزه بخش بودن طرح برای سالمندان
- سلامت سالمندی و تقویت حافظه سالمندان از طریق چیدن پازل

زمان حدودی اجرای این فعالیت:

حدود ۳ ماه

ویژگی‌های متمایز و مهم این فعالیت:

خلاقیت و مبتکرانه بودن، برقراری ارتباط بین نسلی، برندسازی برای سرای تجربه محله، مرتبط با مهارت خود سالمندان سرا که مهارت لازم را برای کار با چوب دارند.

طراحی برنامه اقدام سرای تجربه محله شهید غیوری

در سرای محله شهید غیوری چشم انداز، بیانیه مأموریت و طراحی اقدام به صورت مبسوط مورد توجه قرار گرفته است و در ادامه نیز آمده است.

چشم انداز

شورای برنامه ریزی محله غیوری در طرح سرای تجربه: گروهی است که با تکیه بر تخصص و تجربه اعضاء و لحاظ کردن نظر همه ی سالمندان عضو سرا طی ۵ سال آینده به دستاوردهای زیادی در زمینه سالمندی فعال دست پیدا می کند به گونه ای که روی کیفیت زندگی سالمندان در سطح شهر تهران تاثیرگذار خواهد بود و به سازمان های ملی و مرتبط کمک خواهد کرد تا در راه این هدف، نتایج مطلوب به دست آورند.

بیانیه مأموریت

شورای برنامه ریزی محله غیوری در طرح سرای تجربه گروهی منسجم و همدل است که از طریق فعالیت های گروهی به دنبال برنامه ریزی همه جانبه، جهت بسترسازی سالمندی فعال در محله شهید غیوری است. ترویج فعالیت داوطلبانه و افزایش مشارکت سالمندان با تاکید و توجه به همه گیری کرونا، ارتقاء سطح نشاط و افزایش تعاملات بین نسلی با استفاده از تخصص و تجربه همه ی اعضای شورای برنامه ریزی و نظرات خود سالمندان مأموریت این گروه است.

هدف کلی

«بستر سازی سالمندی فعال در میان سالمندان جوان در ارتباط با سرای محله»

اهداف اختصاصی

۱. ارتقا سلامت سالمندان از طریق اجرای برنامه های مجازی متنوع با مشارکت سالمندان عضو کانون سالمندان و استفاده از توانمندی های آنان
۲. برقراری مشارکت و تعامل دو طرفه میان سرا و اعضای کانون سالمندان
۳. استفاده از تجربیات سالمندان عضو سرا و انتقال آن ها به دیگران (کودکان، جوانان و ...)
۴. ایجاد حس فعال و موثر بودن در سالمندان عضو کانون سالمندان
۵. خلق فرصت های برابر برای تمامی اعضای سرای تجربه در جهت دستیابی به موفقیت های بیشتر در دوران سالمندی
۶. ارتقاء سبک زندگی سالم برای سالمندان از طریق سرای تجربه (سالمند سلامت)
۷. کمک به اقتصاد خانواده از طریق تولید صنایع دستی و آشپزی و خیاطی و ... و ایجاد امکان فروش آن از طریق سرای محله
۸. شناسایی و معرفی سالمندان موفق به شهروندان
۹. اجرای طرح غربالگری سلامت در فواصل مختلف از بیماری ها

افق زمانی

۶ ماه

مخاطبین

سالمندان عضو کانون سالمندان سرای تجربه شهید غیوری

محدوده جغرافیایی

محله شهید غیوری

مجری

اعضای شورای برنامه‌ریزی و اعضای کانون سالمندان

مزیت تعاملی و رقابتی

مشارکت سالمندان فعال محله در طرح و ارائه نظراتشان در همه مراحل برنامه‌ریزی، تعامل و ارتباط خوب بین اعضای شورای برنامه‌ریزی و شهرداری ناحیه (حمایت شهردار ناحیه از طرح)

چالش‌ها

۱. جلب اعتماد سالمندان از مداومت طرح و ایجاد باور قوی از استمرار آن

۲. همزمانی شدن اجرای این طرح با شرایط کرونایی

۱. تامین منابع مالی جهت اجرایی شدن طرح

اطلاع‌رسانی اجرای طرح در سطح محله جهت شناساندن طرح حداقل برای ۷۰ درصد از سالمندان و خانواده‌های آن‌ها در محله طی یک ماه اول	اهداف اختصاصی شش ماهه اول
اطلاع‌رسانی طرح برای حداقل ۷۰ درصد از سالمندان محله و خانواده‌هایشان	شاخص
طی ۳ ماه اطلاعات مرتبط با مهارت‌ها، ظرفیت‌ها و مسائل حداقل ۸۰ درصد اعضای کانون سالمندان مشخص و ثبت شود. اخذ مشارکت حداقل ۳۰ درصد از نهادهای غیردولتی مرتبط با سالمندی در سطح منطقه ۲۰ برای طرح سرای تجربه طی دوره ۶ ماه. آموزش حداقل ۶۰ درصد از سالمندان عضو کانون سالمندان جهت حفظ نشاط و تاب‌آوری در مقابل مشکلات و اضطراب‌های سالمندی طی ۶ ماه. ارتقاء سطح آگاهی حداقل ۶۰ درصد از اعضای کانون سالمندان پیرامون سلامت جسمی و روانی دوره سالمندی طی ۶ ماه.	خروجی
اطلاع‌رسانی گسترده طرح در سطح محله مذاکره و گفت‌وگو با دست‌اندرکاران حقوقی محله و جلب مشارکت سمن‌ها و اشخاص حقوقی برگزاری رویدادهای مرتبط با اطلاع‌رسانی طرح	فعالیت تعریف شده
اعضای کانون سالمندان - سرای محله شهید غیوری	ذی‌نفعان
شهرداری ناحیه - مدیر اداره اجتماعی و فرهنگی ناحیه، مدیر محله، مسئول خانه سلامت، شورایاری، دبیر کانون سالمندان - اعضای کانون سالمندان و سایر کانون‌های سلامت محله، مشاور روانشناسی سرای محله، مددکار سرای محله	تیم کاری

جدول شماره ۲۶: برنامه اقدام محله شهید غیوری

اعضای شورای برنامه ریزی سرای تجربه محله شهید غیوری

سطح	سمت و رتبه ذی نفع	نام و نام خانوادگی
میانی (منطقه و ناحیه)	مدیر اداره سلامت منطقه	آقای افصحی
	مدیر اداره اجتماعی فرهنگی ناحیه	آقای حیدری
	مسئول دبیرخانه ستاد مدیریت محله	آقای مرادیان
خرد محله	مدیر محله	خانم نوری
	دبیر شورایاری محله	آقای شیرازی
	مسئول وقت خانه سلامت	خانم کمالی
	مسئول خانه سلامت محله	خانم پورهاشم
	دبیر کانون سالمندان	خانم شفیعی
	دبیر کانون پزشکان	آقای عیسی زاده
	نماینده دانشگاه شهید بهشتی	آقای درویشی پور
	نماینده تشکل غیر دولتی حوزه سالمندی، کانون بازنشستگان	آقای کی قبادی

پایش و ارزشیابی سرای تجربه محله شهید غیوری

محلّه	خط پایه (تیر ۱۳۹۹)	تغییرات مثبت و دستاوردها (اسفند ۱۳۹۹)	تغییرات منفی
شهید غیوری	<ul style="list-style-type: none"> هیچ جلسه‌ای تحت عنوان جلسه شورای برنامه‌ریزی سرای تجربه در محله برگزار نشده بود نماینده دانشگاه مشخص نشده بود دبیر کانون پزشکان در شورا فعالیتی نداشت. سرای محله از قبل فضای مناسبی داشت و اقدامات کوچکی برای بهبود صورت گرفته بود، اما آسانسور سرا مشکل داشت یک جلسه آموزشی توسط دکتر دلبری برگزار شده بود. مدیر محله مشخص شده بود اما فعالیتش در سرا شروع نشده بود و کار سرا با سرپرستی خانم احمدوند پیش می‌رفت. اعضای شورای برنامه‌ریزی در فضای مجازی هیچ فعالیتی نداشتند. آقای افصحی مدیر اداره سلامت منطقه و خانم کمالی مسئول خانه سلامت از ابتدا همراهی بسیار بالایی در طرح داشتند. 	<ul style="list-style-type: none"> حضور فعال دبیر شورایی در جلسات برگزار شده، همچنین فعالیت ایشان در گروه واتس‌آپ همراهی شهردار ناحیه با طرح و اعلام همکاری و همراهی بیشتر در ادامه کار مشخص شدن نماینده دانشگاهی و حضور فعال ایشان مخصوصاً در جلسات آنلاین ادامه همکاری خانم کمالی مسئول خانه سلامت سابق محله غیوری به صورت فعالانه و همراهی ایشان با مسئول خانه سلامت جدید کسب مهارت برگزاری جلسات به صورت آنلاین در فضای مجازی و مشارکت در جلسات مجازی درک مفهوم و چرایی وجود شورای برنامه‌ریزی و اهداف سرای تجربه توسط اعضای شورای برنامه‌ریزی ایجاد فضای همکاری و مشارکت در اعضای شورای برنامه‌ریزی تلاش بسیار زیاد آقای افصحی جهت بهبود وضعیت شورای برنامه‌ریزی و ارائه راهکار جهت افزایش مشارکت اعضای شورا 	<ul style="list-style-type: none"> فعالیت در گروه واتس‌آپ محدود است و مشارکت در صورت حضوری بودن بالاتر است. برخی از اعضای شورا نسبت به انجام اقدامات بدبین و بی اعتماد شده اند و فکر می‌کنند فعالیت عملی قرار نیست انجام شود. کم بودن مشارکت مدیر محله در طرح

جدول شماره ۲۷: نگاهی کلی بر پایش و ارزشیابی محله شهید غیوری

نگاهی به جلسات مجازی شورای برنامه‌ریزی سرای تجربه محله شهید غیوری

در محله شهید غیوری در کنار گفت و گوها و هماهنگی‌ها، بخشی از مباحث آموزشی نیز در گروه واتس‌آپ انجام می‌شد، همچنین چند جلسه در فضای مجازی به صورت تصویری برگزار شد. اگر چه تمایل اعضای شورای برنامه‌ریزی در محله شهید غیوری به جلسات حضوری بیشتر بود و بیشتر جلسات به صورت حضوری برگزار شد اما جلسات یا فعالیت‌هایی در فضای مجازی نیز انجام شده است.

در گروه واتس‌آپ تسهیلگر نکاتی را درباره لزوم مشارکت و بازخورد دادن تمام اعضا در گفت و گوها و موضوعات مطرح شده تأکید می‌نمود. از جمله فعالیت‌های انجام شده در گروه واتس‌آپ موارد زیر است:

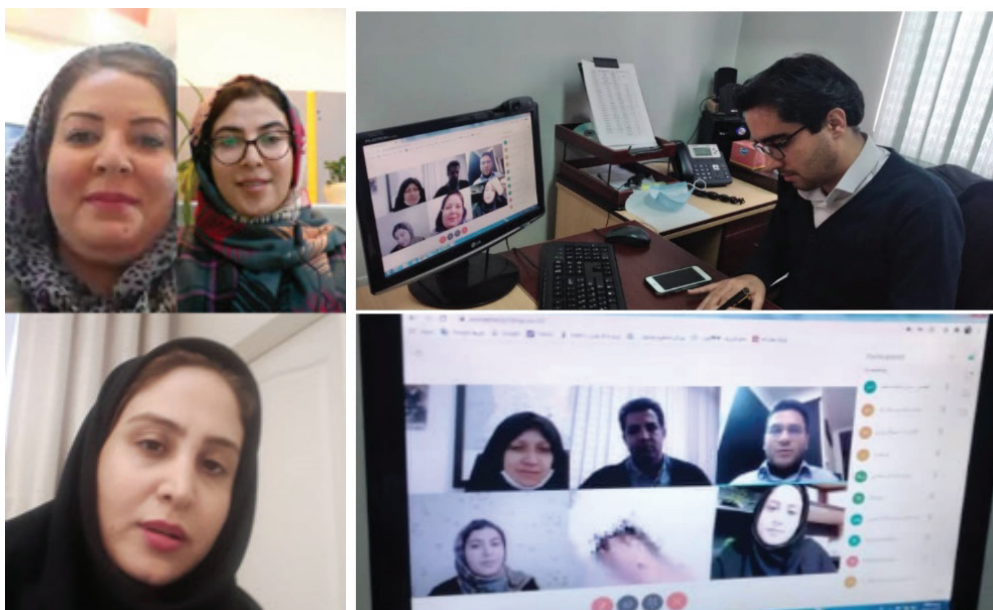
- هماهنگی و اطلاع‌رسانی روز و زمان دقیق جلسات مجازی و حضوری
- یادآوری جلسات
- اعلام دستور جلسات مجازی و حضوری
- جلب مشارکت افراد برای بازخورد دادن پیرامون موضوعات و فایل‌های به اشتراک گذاشته شده
- به اشتراک گذاری فایل‌های آموزشی لازم درباره مفاهیم مختلف «برنامه‌ریزی مشارکتی» توسط تسهیلگر
- پیگیری انجام اقدامات مصوب شده در جلسات مجازی
- بارش افکار و تمرین نوشتن بخش‌های مختلف برنامه اقدام مشارکتی (هدف کلی، اهداف اختصاصی، شاخص‌ها، خروجی‌ها، فعالیت‌ها و ...)

۷. گزارش اقدام سرای محله های منتخب در اجرای پایلوت طرح سرای تجربه ■ ۷۳

جلسات مجازی تصویری نیز به منظور آموزش بخش های مختلف برنامه اقدام مشارکتی، پاسخ به پرسش ها و برطرف کردن مسایل موجود افراد برگزار شده است.

تعداد اعضای حاضر و فعال در شورای برنامه ریزی	تعداد جلسات مجازی	محله
به طور میانگین ۱۱ نفر حاضر و ۶ نفر فعال	۲ جلسه تصویری	شهید غیوری

جدول شماره ۲۸: جلسات مجازی شورای برنامه ریزی سرای تجربه محله شهید غیوری

جلسه ارزیابی در پایان سال ۱۳۹۹

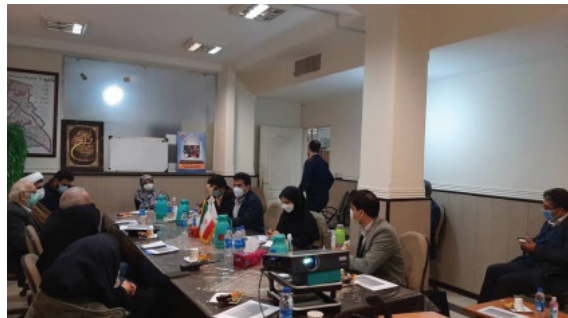
تاریخ برگزاری: ۲۴ اسفند ۱۳۹۹

محل برگزاری: سرای محله شهید غیوری

اعضای حاضر در جلسه: مدیر کل سلامت شهرداری تهران؛ معاون اداره کل سلامت شهرداری تهران؛ معاون امور اجتماعی و فرهنگی منطقه ۲۰؛ شهردار ناحیه ۱ منطقه ۲۰؛ مدیر اداره سلامت منطقه ۲۰؛ رئیس اداره اجتماعی ناحیه ۱ منطقه ۲۰؛ مدیر ستاد راهبردی مدیریت محله منطقه ۲۰؛ دبیر شورایی محله شهید غیوری؛ مدیر محله شهید غیوری؛ مسئول خانه سلامت محله شهید غیوری؛ دبیر سازمان بازنشستگی فرهنگیان؛ تسهیلگر طرح سرای تجربه در محله؛ دبیر کانون پزشکان؛ مدیر تیم تسهیلگری و دیگر ذی‌نفعان، دست‌اندرکاران و مجریان طرح.

موارد مطروحه:

- بررسی اقدامات و گام‌های اجرایی و برنامه آینده در سرای تجربه
- پیگیری جهت اتمام اقدامات مناسب‌سازی سرای محله
- لزوم طراحی برنامه‌ها و بهره‌مندی از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های محلی در راستای برندسازی طرح
- نقش‌دهی به سالمندان محله در طراحی و اجرای برنامه‌ها و همچنین بهره‌مندی از تجارب سالمندان محله
- دعوت از افراد شاخص سالمند در محله به منظور همکاری و مشارکت در اجرای طرح سرای تجربه

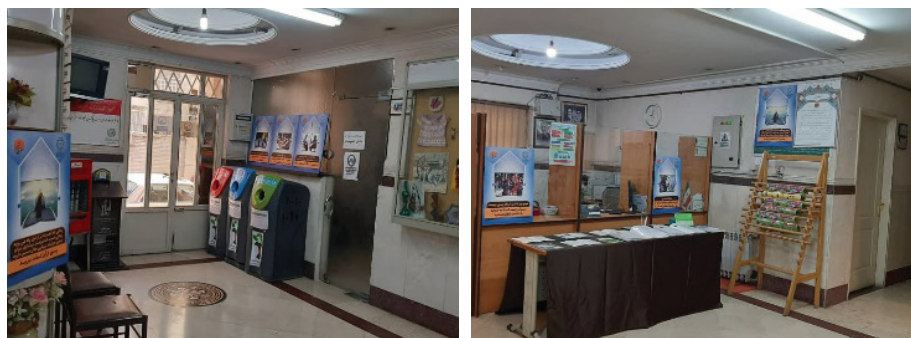
مناسب سازی سرای محله شهید غیوری

اجرای اقدامات مناسب سازی به منظور تسهیل در دسترسی و بهره‌مندی حداکثری سالمندان از سرای محله بر اساس استانداردهای مصوبه مناسب سازی شهری

فضاسازی سرای محله شهید غیوری

طراحی منشور، جملات آموزشی و انگیزشی، تصاویر در فضاسازی داخلی سرای محله همسو با اهداف و رویکرد سرای تجربه

تجارب و درس آموخته‌ها

- در این محله پتانسیل‌های فضای مجازی بسیار محدود در اختیار سالمندان است و نیاز به مهارت‌آموزی در این زمینه و تأمین امکانات در شرایط همه‌گیری کرونا ضروری به نظر می‌رسد.
- نفوذ مدیر سلامت منطقه بر اجرای طرح بسیار زیاد بود و به خواست ایشان مسئول خانه سلامت محله حتی بعد از جابجایی ارتباط خود را جهت اجرای مؤثر طرح حفظ کرد.
- تهیه بانک اطلاعاتی از سالمندان محله توسط خانه سلامت می‌تواند اقدامی درخور توجه به منظور عضوگیری شورا و تقویت حضور سالمندان باشد.
- در محله‌های مانند دریان‌نو که بدنه مردمی و تشکل‌های مدنی قوی وجود ندارد نیاز است که طرح با فشار بیشتری از جانب بدنه اداری در مراحل اولیه پیش رود.

محلّه	اقدامات خاص محلات پایلوت
امیرآباد	حضور منظم نمایندگان NGO انجمن شنوایی سنجی تهران و مرکز شناخت و توسعه مغز در تمام جلسات شورای برنامه‌ریزی و اعلام همکاری در اجرای برنامه‌های اقدام
	حضور بسیار فعال نماینده دانشگاه (خانم دکتر زنجانی استاد آموزش بهداشت و ارتقا سلامت دانشگاه علوم تحقیقات) در جلسات و مشارکت بسیار بالا در جلسات، انجام برنامه‌ریزی مشارکتی و تهیه برنامه اقدام
	گفت و گو و مشورت با یک معمار علاقمند برای بازدید از سرا و ارائه ایده‌هایی برای مناسب‌سازی هر چه بیشتر سرا برای حضور و مشارکت اعضای کانون
ارامنه	ایستگاه تندرستی و برگزاری ورزش در پارک، برگزاری مسابقات ورزشی آمادگی جسمانی در مناسبت‌ها
	برگزاری تعدادی از جلسات و برنامه ورزشی با اعضای کانون در پارک محلّه
اکباتان	اجرای طرح آشتی با طبیعت به صورت داوطلبانه توسط خانه سلامت
	طراحی معماری سرای محلّه با محوریت مفهوم «سرای تجربه» در طی بازسازی ساختمان
	تهیه فیلم‌های آموزشی خانم دکتر مهرنوش شجاعی روان درمانگر و روانشناس با موضوع سلامت روان در دوران سالمندی، به صورت داوطلبانه توسط خانه سلامت
	حضور خانم محمدی کارشناس ارشد روانشناسی بالینی در برنامه‌های مجازی خانه سلامت با موضوع سلامت روان مردان سالمند، به صورت داوطلبانه توسط خانه سلامت
	حضور خانم دکتر طاهریان در خصوص طب سالمندی در برنامه‌های خانه سلامت
	حضور آقای مهرداد خوانساری، دکترای مدیریت بحران با تخصص خودیاری برای سالمندان در شورای برنامه‌ریزی
دریان نو	حضور خانم احمدی، مددکار اجتماعی در شورای برنامه‌ریزی
	حضور دکتر نافع متخصص طب سالمندی در شورای برنامه‌ریزی
شهید غیوری	تهیه منشور اخلاقی مرتبط با سالمندان و نصب آن در سرای محلّه
	جلب مشارکت سالمند هنرمند محلّه برای آموزش پازل چوبی به سایر سالمندان جهت اجرای اقدام
	جلب مشارکت شهردار ناحیه و حضور فعال ایشان در جلسات شورای برنامه‌ریزی

جدول شماره ۲۹: اقدامات ویژه اجرا شده در طول سال ۱۳۹۹

۸. جمع‌بندی

به طور کلی به نظر می‌رسد که تسهیلگری طرح توانسته است نتایج مهمی را برای شوراهای برنامه‌ریزی به ارمغان آورد، بخشی از این موارد در زیر مورد توجه قرار گرفته است.

شکل‌گیری منسجم شوراهای برنامه‌ریزی در محله‌ها پایلوت: اعضای مشخص شده شوراهای مطابق با دستورالعمل طرح در محله‌ها معین شده و جلسات شورا حداقل ماهی یک بار و در بعضی محله‌ها بیشتر برگزار شده

- تقسیم نقش شوراها: به صورت نسبی در بعضی پایلوت‌ها انجام پذیرفته است. نیاز به زمان، آموزش و تسهیلگری بیشتری در این باره وجود دارد.
- یادگیری مهارت برنامه‌ریزی مشارکتی: تسهیلگران فرآیند برنامه‌ریزی مشارکتی را به شورا آموزش داده و فرآیند نوشتن برنامه را در محله‌ها تسهیل نمودند.

پیش‌بینی می‌شود که در ادامه کار ریسک‌ها و تهدیدات احتمالی برای پیشبرد مؤثر طرح در محله‌ها پایلوت وجود داشته باشد که در جدول زیر مورد توجه قرار گرفته است:

محله آرامنه
<ol style="list-style-type: none"> دسترسی نداشتن تعداد زیادی از سالمندان به اینترنت و فضای مجازی فعالیت کم و وظیفه محوری نماینده سلامت منطقه و مسئول اداره اجتماعی ناحیه عدم حضور نماینده کانون پزشکان، نماینده NGO ناکافی بودن فضای سبز در محله کم بودن امکانات و خدمات تفریحی در محله غلبه بدنه اداری بر بدنه مردمی شورا
محله امیرآباد
<ol style="list-style-type: none"> فقدان برنامه منطقه‌ای برای ادامه برگزاری کلاس‌های آموزشی در محله دسترسی نداشتن تعدادی از سالمندان به اینترنت و فضای مجازی تغییر ساختار محله‌ای و مرزبندی آن (۲ سال پیش رخ داده است) <ul style="list-style-type: none"> سخت شدن دسترسی سالمندان به سرا حذف شدن بزرگترین پاتوق سالمندان (قلعه) در مرزبندی محله‌ای توسط شهرداری نبود بودجه برای برنامه‌های آموزشی در سرا سخت بودن دسترسی به سالمندانی که بیشتر در خانه و غیرفعال هستند
محله اکباتان
<ol style="list-style-type: none"> نداشتن ساختمان برای سرای محله از بین رفتن اجماع نظر و انسجام در شورا بعد از خروج تسهیلگر تسهیلگر به زمان بیشتری برای تسهیل فرآیند حل تعارض و شکل‌گیری تعامل گروهی نیاز دارد. تغییرات در اعضای شورا تاخیر در بازسازی ساختمان سرای محله پیش بودن بدنه مردمی بر بدنه اداری که باعث می‌شود جدا از اداره سلامت و شهرداری برای نظرات و ایده‌های خود تلاش کنند و ممکن است آن مرجعیت لازم اداره سلامت برایشان وجود نداشته باشد (البته به خودی خود این نقطه قوتی است که ممکن است ریسک‌هایی را منجر شود)
محله دریان نو
<ol style="list-style-type: none"> عدم مراجعه به سرا به دلیل کرونا دسترسی نداشتن تعداد زیادی از سالمندان به اینترنت و فضای مجازی کمبود امکانات مالی و اجرایی عدم حضور نماینده کانون پزشکان و نماینده NGO در شورای برنامه‌ریزی
محله شهید غیوری
<ol style="list-style-type: none"> فقدان برنامه منطقه‌ای برای ادامه برگزاری کلاس‌های آموزشی در محله دسترسی نداشتن تعدادی از سالمندان به اینترنت و فضای مجازی مکان استقرار سرای محله (جانمایی مناسبی نداشته و تنها برخی از سالمندان به سرای محله دسترسی دارند) آسیب‌های اجتماعی مانند اعتیاد و خرید و فروش مواد مخدر در سطح محله که حس امنیت محله‌ای را برای سالمندان پایین آورده است. کم رنگ بودن نقش مدیرمحله در طرح

جدول شماره ۳۰: ریسک‌ها و تهدیدات احتمالی برای محله‌های پایلوت در ادامه اجرای طرح

۹. برنامه سرای تجربه در سال ۱۴۰۰

در گام دوم اجرای پایلوت طرح سرای تجربه در سال ۱۴۰۰، این طرح در تمامی مناطق شهر تهران (هر منطقه یک محله) اجرا خواهد شد، بر همین اساس ضمن اجرای مراحل مختلف طرح گام‌های اجرایی در خصوص اقدامات ذیل پیش بینی و طراحی شده است:

- بازنگری در فرآیند اجرا با توجه به تجارب به دست آمده
- آغاز به کار کمپین برندینگ سرای تجربه

از جمله مسائل شناسایی شده در مرحله اجرای طرح لزوم معرفی و افزایش میزان دربرگیری مخاطبان طرح است بر همین اساس از جمله اقدامات مهم در سال ۱۴۰۰ طراحی و اجرای کمپین برندینگ سرای تجربه است. در بخش برندینگ روندی طی می‌گردد که ضمن معرفی برنامه در نهایت به ایجاد نوعی رابطه وفاداری و طرفداری گروه مخاطبان ختم می‌شود. (برندینگ به معنای تمامی اقدامات از ایجاد و ساخت یک برند تا ایجاد شخصیت برند، استراتژی برند، و تبلیغات و معرفی برند به مخاطبان). تیم برندینگ متشکل از متخصصان حوزه سالمندی و برندینگ به منظور طراحی اقدامات و سیاستگذاری، تعیین استراتژی و ... تشکیل می‌گردد. تمامی برنامه‌های طراحی شده توسط این تیم با مشارکت تمامی گروه‌های ذی‌نفعان و با بهره‌مندی از ظرفیت‌های شهرداری اجرا می‌گردد. طراحی و اجرای گام‌های برندینگ از جمله شخصیت برند، تعریف چشم انداز، آگاهی بخشی، اعتماد، ایجاد وابستگی و تداوم ارتباط توسط تیم برندینگ و دیگر ذی‌نفعان.

آغاز مراحل اجرایی سرای تجربه در ۱۷ محله در سال ۱۴۰۰

۱. انتخاب و معرفی محله از سوی معاونت امور اجتماعی و فرهنگی مناطق براساس شاخص‌های تعیین شده
 ۲. برگزاری جلسات توجیهی با حضور ذی‌نفعان طرح در سطح محله‌ها
 ۳. تشکیل تیم تسهیلگری
 هم‌زمان با گام اول طرح یعنی برگزاری جلسات توجیهی، تیم تسهیلگری نیز تشکیل خواهد شد تا از ابتدا با ذی‌نفعان طرح در ارتباط قرار گیرد و در فرآیند کار همراه باشد. از جمله اقدامات تیم تسهیل‌گر در این مرحله عبارت است از:

- بررسی و تحلیل وضعیت موجود در سرای محله‌ها پیش از تشکیل شورای برنامه‌ریزی
- تحلیل ذی‌نفعان
- جلب مشارکت و تسهیل ارتباط ذی‌نفعان با یکدیگر
- بررسی وضعیت پایه محله‌ها و تسهیل فرآیند طراحی اهداف اختصاصی هر محله بسته به پتانسیل‌ها و نیازها
- برگزاری کارگاه‌های آموزشی ویژه ذی‌نفعان
- تسهیل فرآیند تدوین شاخص‌های پیش و ارزیابی مشارکتی در هنگام طراحی برنامه اقدام
- تسهیل طراحی برنامه اقدام

۴. تشکیل تیم ارزیاب

همزمان با گام اول طرح یعنی برگزاری جلسات توجیهی تیم ارزیابی نیز تشکیل خواهد شد تا از ابتدا با ذی‌نفعان طرح در ارتباط قرار گیرد و عطف به طراحی شاخص‌ها پایش و ارزشیابی را پیش ببرد. اهم وظایف تیم ارزیاب عبارتند از:

- تدقیق خط پایه جهت مشخص کردن پیشرفت در مقابل وضعیت قبل از مداخله
- تحلیل و ارزیابی فرایند اجرای طرح و اثرات برنامه‌ها و اقدامات انجام شده
- ارزیابی و بررسی مصوبات شوراهای برنامه‌ریزی محلات بر اساس تطابق با هدف کلی و اهداف اختصاصی و جزئی
- ارزیابی و بررسی میزان تحقق برنامه‌های اقدام با توجه به اهداف کلی و جزئی و چارچوب تعیین شده برای طرح
- مشخص کردن افراد تحت تاثیر پروژه و نوع تاثیرات بر گروه‌های مختلف
- آسیب‌شناسی و تحلیل چرایی عدم تحقق برنامه‌های اقدام مطابق با شاخص‌های پیش بینی شده
- ارائه راهکارها و پیشنهادات جهت بهبود یا اصلاح

۵. تشکیل شورای برنامه‌ریزی و توسعه

به منظور حسن اجرای برنامه در سطح محله شورای برنامه‌ریزی و توسعه سرای تجربه با شرکت افراد و شرح وظایف ذیل تشکیل می‌شود. این شورا به منظور هماهنگی و تصمیم‌گیری در امور برنامه‌ریزی سرای تجربه، نظارت بر شیوه اجرا در قالب سرای تجربه، ارزیابی و ارزشیابی فرآیند اجرا تشکیل می‌شود.

- اعضای شورا
- مدیر اداره سلامت منطقه
- مدیر اداره اجتماعی فرهنگی ناحیه
- مسئول دبیرخانه ستاد مدیریت محله در منطقه
- شورایار محله
- مدیر محله
- مسئول خانه سلامت محله
- دبیر کانون سالمندان
- دبیر کانون پزشکان
- یک نفر به عنوان نماینده تشکل‌های غیردولتی فعال در زمینه مسائل سالمندی
- یک نفر از خبرگان و کارشناسان دانشگاهی در مسائل سالمندی

۶. تعیین برنامه‌های سرای تجربه

شورای برنامه‌ریزی و توسعه در جلسات متعدد و گوناگونی که برگزار می‌کند، بعد از گام‌های ظرفیت‌سنجی و نیازسنجی که خود نیاز به آموزش و تمرین و کار گروهی دارد، برنامه‌های اقدام را متناسب با ظرفیت‌ها، نیازها و سلايق و علايق تدقیق می‌کند.

۷. مناسب‌سازی سرای محلات

مناسب‌سازی سرای محلات به منظور فراهم نمودن امکان دسترسی عادلانه و تسهیل در حضور سالمندان و دیگر گروه‌های خاص یکی از گام‌های مهم در اجرای طرح سرای تجربه است.

۸. آموزش پرسنل

پیش از آغاز برنامه و با توجه به اهمیت و حساسیت موضوع سالمندی، شناخت نیازها و حساسیت‌های سالمندان، نحوه تعامل و به طور کلی تغییر رویکرد گروه ذی‌نفعان و مجری در خصوص موضوع سالمندی و ابعاد آن، ضروری است تمامی دست‌اندرکاران و نیروهای اجرایی در سرای تجربه با توجه به نوع فعالیت تعریف شده دوره‌های آموزشی مختلفی را بگذرانند.

۹. اطلاع‌رسانی و جذب

باتوجه به شرایط موجود و پاندمی ویروس کرونا اطلاع‌رسانی و جذب به صورت مجازی، تماس تلفنی و ... خواهد بود.

۱۰. اجرای برنامه‌های سرای تجربه

پس از تعیین برنامه توسط شورای توسعه و برنامه‌ریزی سرای محله و تایید از سوی اداره کل سلامت اقدامات پیش‌بینی شده و برنامه‌های سرای تجربه اجرا خواهد شد.

۱۱. ارزیابی فعالیت‌های سرای تجربه

با توجه به شاخص‌های تعیین شده ارزیابی طرح توسط تیم ارزیاب و همچنین با استفاده از ارزیابی درونی به شیوه ارزشیابی مشارکتی صورت خواهد پذیرفت و نشان سرای تجربه طی مراسمی به سرای محله برتر اهدا می‌گردد.

- برگزاری دوره‌های آموزشی پیشرفته ویژه ۵ سرای محله پایلوت در گام نخست
- به منظور ارتقا سطح آگاهی و توانمندی ذی‌نفعان و دست‌اندرکاران طرح در گام دوم اجرای طرح، و در ادامه برگزاری جلسات آموزشی، دوره‌های آموزشی تخصصی‌تر با حضور اساتید خبره در این حوزه برگزار خواهد شد.
- فعالیت اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه سرای تجربه محلات پایلوت به عنوان راهبر در سایر محله‌ها
- با توجه به سطح شناخت اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه سرای تجربه در ۵ محله پایلوت در سال ۹۹ و همچنین تجربیات به دست آمده در مسیر اجرای پایلوت طرح در گام نخست، ضروری است از ظرفیت تیم‌های مذکور در اجرا و راهبری طرح در گام دوم (در سطح ۱۷ محله جدید) در سال ۱۴۰۰ بهره‌مند شد.

- جلب مشارکت مراکز مطالعات، دانشگاه‌ها و تشکل‌های غیر دولتی فعال در حوزه سالمندی در تمامی گام‌های طراحی و اجرای طرح نقش ویژه‌ای برای مراکز مطالعات، دانشگاه‌ها و تشکل‌های غیر دولتی فعال در حوزه سالمندی پیش‌بینی شده است، همچنین به منظور ارتقای میزان اثرگذاری طراحی اقدامات و سیاستگذاری، تعیین استراتژی و ... در سال ۱۴۰۰ و در مسیر ساخت شهر دوستدار سالمند از شرکای اجتماعی فعال در مراکز مطالعات، دانشگاه‌ها و تشکل‌های غیر دولتی فعال در حوزه سالمندی به منظور همکاری در اجرای طرح دعوت به عمل خواهد آمد.

شور اخلاقی سرای تجربه

سرای تجربه

۱. ما متعهد و پیمان خویش را خدمت راستین به تک تک افراد جامعه می‌دانیم، خدمتی که کوشش برای بهبود و پیشرفت شرایط اجتماعی، برای همه شهروندان و تحقق شعار تهران، شهری برای همه است.
۲. ما معتقدیم با آغوش باز مسوولیت خدمتی را که بر عهده داریم، به عنوان وظیفه‌ای اخلاقی و شرعی بپذیریم.
۳. ما متعهد می‌شویم در تکمیر سالمندان و ارائه خدمات بایشان، در مسیر تحقق شهردوستدار سالمندان هیچ کوششی فروگذار نکنیم.
۴. ما معتقدیم که رعایت صداقت، ادب، عدالت و انصاف در رفتار و برخورد با سالمندان وظیفه شرعی و انسانی ما است.
۵. ما متعهد می‌شویم برای مراجعان خود در بستر موازین اخلاقی و شرعی، همواره محیطی امن و آرام را فراهم نماییم.
۶. ما معتقدیم که حفظ و ارتقاء سلامت جسمی، روانی و اجتماعی سالمندان، بر عهده تک تک افراد جامعه است، پس باید برای فراهم نمودن زمینه‌های دستیابی به تجربه سالمندی فعال، کوشش نماییم.
۷. ما تلاش می‌کنیم تا با ارتقاء فرهنگ و پیش جامعه، نیازهای اجتماعی و فرهنگی سالمندان را متناسب با سن، جنس و موقعیت فردی‌شان پاسخگو باشیم.
۸. ما معتقدیم که تعالی سرای تجربه در دهلی، همراهی، تعامل و تکمیر سالمندان و جلب رضایت ایشان است.

آرمان ماریدن به شهری، دوستدار سالمند است.

مهم پیر شدن از نظر سنی نیست
مهم آن است که تا چه اندازه
با نشاط و فعال هستید؟

سالندی
تجربه متفاوت و شکلی دیگری از
بروز و ظهور توانایی ها است

پیامبر اکرم (ص)
وجود یک سالند در میان خانواده
مانند یک پیامبر در میان امت است

زمانی که آهسته تر از قبل راه می روید
زمانی است که فرصت بیشتری برای
دیدن جزئیات زیبایی های مسیر دارید
پس از آن لذت ببرید

مهم پیر شدن از نظر سنی نیست
مهم آن است که تا چه اندازه
با نشاط و فعال هستید؟

مشارکت سالندان در جامعه
هم به نفع جامعه و هم
به نفع سالندان است

تجربه همراه با گذر سن به وجود می آید
بهای دیگری نمی توان برای آن پیدا کرد
پس قدر تجارب ارزشمند سالندان را بدانیم
که برای آن به قیمت گذر عمر بها داده اند

ما بازی را متوقف نمی کنیم
زیرا پیر می شویم
ما پیر می شویم چون دیگر بازی نمی کنیم

گذشته غیر قابل تغییر است
اما آینده هنوز پیش رو و
تحت تأثیر قدرت شماست
برای آن با امید گام بردارید

روابط اجتماعی سالم با همسالان
و سایر افراد جامعه
منجر به سالندی سالم می شود

نگاهی به ساختار جمعیتی کشور حاکی از آن است که جمعیت کشور ما در حال پیر شدن است، بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ قریب به ۱۳ درصد از جمعیت کلانشهر تهران را سالمندان تشکیل می‌دهند. با در نظر گرفتن جمعیت فعلی سالمندان از یکسو و پیش‌بینی افزایش جمعیت سالمندان در سال‌های آتی، لازم است تدابیری در رابطه با سالمندی فعال شهروندان تهرانی اندیشیده شود.

در این راستا یکی از مهم‌ترین الزاماتی که می‌بایست توسط مدیریت شهری کلان شهر تهران دنبال شود ایجاد زیرساخت‌های اجتماعی مناسب به منظور جلب مشارکت و حضور حداکثری سالمندان به مثابه شهروندانی فعال و مشارکت‌جو است. یکی از اقدامات نوین در راستای تحقق شهر دوستدار سالمند، اجرای طرح «سرای تجربه» در سطح محله‌های شهر تهران است. این طرح به دنبال فراهم آوردن بستری برای مشارکت، ارتقاء توانمندی سالمندان، تحقق سالمندی خوب و تبادل تجربه بین سالمندان با سایر گروه‌های جمعیتی است.

در گزارش پیش رو تلاش شده است ضمن مرور روند شکل‌گیری این طرح و اجرای آن در ۵ محله پایلوت در سال ۱۳۹۹، نسبت به بررسی نقاط ضعف و قوت فعالیت‌های انجام پذیرفته، تجارب و درس آموخته‌های اجرای طرح به منظور بهبود فرآیندهای اجرایی در آینده اقدام گردد.

